

ทำเนียบบุคลากรทางการศึกษา ฯ อบต.ตาเนิน

นายสุพัฒน์ ชำนิจ

ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา ฯ อบต.ตาเนิน

นางพรทิพย์ คีรีนิล

รักษากร หัวหน้าศพด.ตำบลตาเนิน

นางเรณู กาละ

ผดด.ศพด.ตำบลตาเนิน

นางสาวจิราวรรณ คำจันทรดี

ครูพี่เลี้ยง ศพด.ตำบลตาเนิน

นางสาวทิตยา เขยนอก

ครูพี่เลี้ยง ศพด.บ้านโกรกกุลา

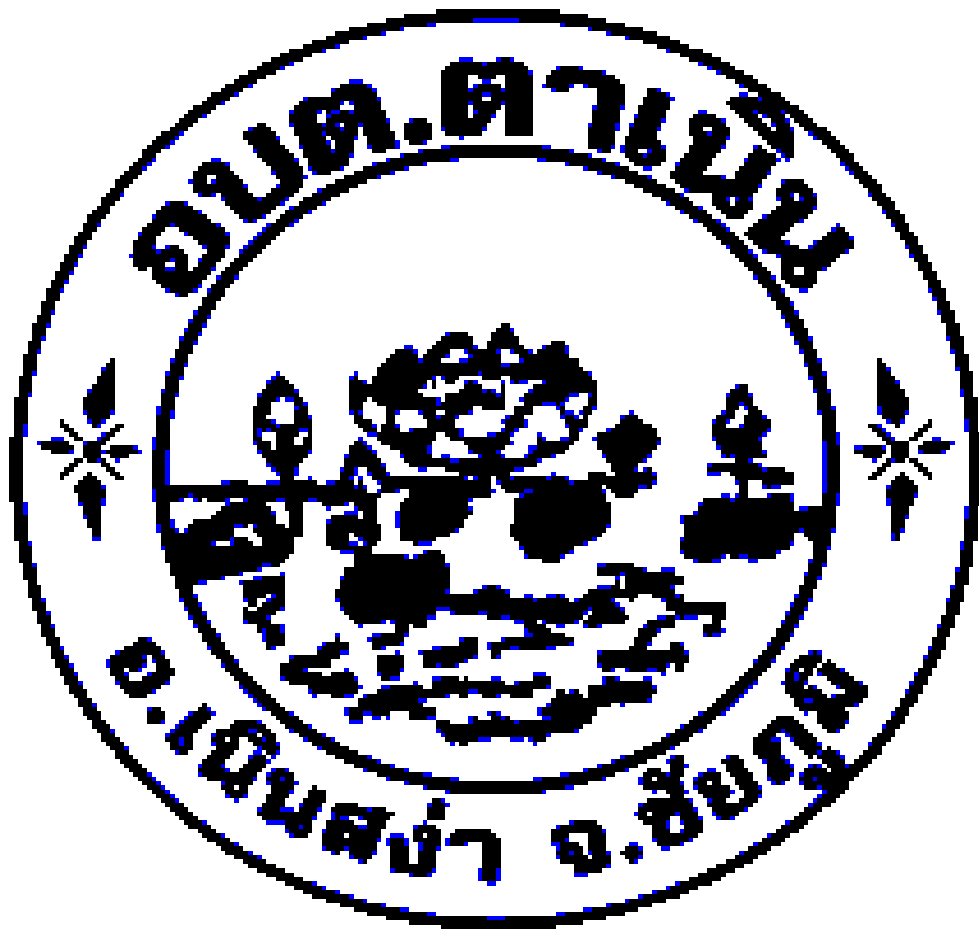
นางสาวพัชชา เอกบัว

ครูพี่เลี้ยง ศพด.บ้านโกรกกุลา

โครงสร้างหลักสูตร

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2553

องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน

จัดทำโดย

ส่วนการศึกษา ฯ องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน

อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

คำนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ต้องเป็นไปตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมและครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งเด็กปฐมวัยเป็นทรัพยากรของสังคมที่มีคุณค่ายิ่ง เพราะเด็กในวัยนี้จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต และจะต้องสืบทอดวัฒนธรรมของท้องถิ่น ของชาติไทย ดำรงไว้ซึ่งความเป็นท้องถิ่น ความเป็นชาติไทย ให้คงอยู่ต่อไป ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จะเป็นการวางรากฐานความรู้ที่สำคัญสำหรับศึกษาต่อในชั้นที่สูงขึ้น การจัดการศึกษาจะมีความสอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่สนองตอบต่อความต้องการตามวัย

องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน ได้พิจารณาเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังกล่าว จึงได้จัดทำแนวทางการจัดกิจกรรม เตรียมประสบการณ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แผนการจัดกิจกรรม เตรียมประสบการณ์การเรียนรู้ เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย และสื่อประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามแผนการจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ต่อไป

(ลงชื่อ)

(นางพัชรี สงคราม)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน

อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

สารบัญ

	หน้า
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2553	1
วิสัยทัศน์	2
สาระการเรียนรู้	3
แนวทางการจัดประสบการณ์	4
การวัดและประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียน	5
เครื่องมือในการประเมินผลผู้เรียน	6
โครงสร้างหลักสูตร	11
หลักการจัดประสบการณ์	17
แนวทางการจัดประสบการณ์	19
การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ	22
แนวทางในการส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี	38
การจัดกิจกรรมประจำวัน	42
การจัดสภาพแวดล้อม	44
สื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	45

ทำเนียบบุคลากรทางการศึกษา ฯ อบต.ตาเนิน

นายสุพัฒน์ ชำนิจ

ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา ฯ อบต.ตาเนิน

นางพรทิพย์ คีรีนิล

รักษากร หัวหน้าศพด.ตำบลตาเนิน

นางเรณู กาละ

ผดด.ศพด.ตำบลตาเนิน

นางสาวจิราวรรณ คำจันทร์ดี

ครูพี่เลี้ยง ศพด.ตำบลตาเนิน

นางสาวทิตยา เขยนอก

ครูพี่เลี้ยง ศพด.บ้านโกรกกุลา

นางสาวพัชชา เอกบัว

ครูพี่เลี้ยง ศพด.บ้านโกรกกุลา

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2553
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน
ตำบลตาเนิน อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

หลักการ

เพื่อให้สอดคล้องเป็นระบบเดียวกันกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบุไว้ชัดเจนว่า " ในส่วนของการจัดการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นการ เฉพาะ เพื่อเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการและเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 " หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมีลักษณะใกล้เคียงกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะรูปแบบของ หลักสูตรจะเป็นหลักสูตรมาตรฐาน เช่นเดียวกับกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ จึงเป็นแนวทางเดียวกันด้วย ซึ่งสถานศึกษาต้องมีหลักสูตรของตนเอง โดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ถ้าคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล วิถีชีวิต บริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรม พัฒนาเด็กผ่านการเล่น และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้มีคุณภาพ มีความสุข ประสานความร่วมมือ ระหว่างครอบครัว ชุมชนในการพัฒนาเด็ก

เป้าหมายของการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย

หลักสูตรเป็นหลักสำคัญ ในการจัดการเรียนการสอน และเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเด็กทุก ด้านอย่างสมดุล เต็มศักยภาพ โดยยึดจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบไป ด้วยคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม กับคุณลักษณะตามวัย 4 ด้าน บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ สำหรับกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะเด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษ สามารถปรับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ให้ เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละประเภท

ภารกิจ

1. พัฒนาการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยให้หลากหลายวิธี เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นประพฤติดี มีคุณธรรม
3. ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
4. ส่งเสริมสนับสนุนจัดหาสื่อเทคโนโลยีและสื่อการสอนให้เหมาะสมและมีความเพียงพอแก่ความต้องการของผู้เรียน

5. ส่งเสริมการใช้กิจกรรมบูรณาการ โดยผ่านการเล่นให้เกิดการเรียนรู้จากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
6. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม โดยวิจัยหลายรูปแบบ
7. สร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง และบุคลากรอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัย

วิสัยทัศน์

จากปี พ.ศ.2553 เป็นต้นไป ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลตานีน จะมีบุคลากรที่จัดประสบการณ์และอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาเด็กให้สมบูรณ์ด้วย ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา สามารถช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ยึดเด็กเป็นสำคัญ เน้นการอบรมเลี้ยงดู โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาผู้เรียน โดยผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมเต็มตามศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข รวมทั้งเน้นความร่วมมือระหว่างบ้าน สถานศึกษา และชุมชน ในการพัฒนา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

1. รักการออกกำลังกาย มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
2. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะกับวัย
3. อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
4. มีความสามารถในการคิด แก้ปัญหาได้เหมาะกับวัย
5. มีคุณธรรม จริยธรรม มารยาทและจิตใจที่ดีงาม
6. เห็นคุณค่าของตนเอง ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2553

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
6. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย

8. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
9. มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
10. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
11. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้
12. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว รักการออกกำลังกาย

สาระการเรียนรู้

เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรม ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก

สาระที่เด็กอายุ ต่ำกว่า 3 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
3. ธรรมชาติรอบตัว
4. สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลดาเนิน ได้จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง สอดคล้องกับการจัดพัฒนาการและศักยภาพของผู้เรียน มีห้องศูนย์สื่อปฐมวัย มีมุมต่างๆ ภายในห้องเรียน มีการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมกลางแจ้งนอกห้องเรียน เสริมการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน ให้เกิดการเรียนรู้จากกิจวัตรประจำวัน ให้มีความสุขสนุกสนาน

โครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2553 กำหนดคุณลักษณะหรือสภาพที่พึงประสงค์ ในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็ก ซึ่งจะได้รับพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยใช้หลัก การจัดประสบการณ์ ตามแนวการจัดประสบการณ์ ในกิจกรรมประจำ ของแต่ละวัน

หลักการจัดประสบการณ์

- พัฒนาเด็กไทยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
- สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

- จัดกิจกรรมให้มีความสมดุล
- ให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- ประเมินต่อเนื่อง สม่ำเสมอ
- ผู้ปกครองชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

แนวการจัดประสบการณ์

- สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ
- เรียนรู้โดยการลงมือกระทำผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
- บูรณาการสาระการเรียนรู้ ทั้งที่วางแผนล่วงหน้า และที่เกิดโดยไม่ได้คาดการณ์
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในรูปแบบต่างๆ
- จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับ ผู้ใหญ่ วัตถุ และสิ่งของ
- จัดทำสารนิทัศน์และร่องรอยการเรียนรู้ จัดแสดงเผยแพร่กับเด็กผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง

กิจกรรมประจำวัน

- พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่
- พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก
- พัฒนาการคิด
- ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา
- ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- ส่งเสริมให้เด็กได้เลือกและตัดสินใจ
- ส่งเสริมลักษณะนิสัย ทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน
- ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2553

ใช้กับเด็กแรกเกิด - 5 ปี (5 ปี 11 เดือน 29 วัน) ซึ่งแบ่งเด็กออกเป็น 2 ช่วงอายุ คือ

- หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี
- หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลตานิน เป็นศูนย์ฯ ที่จัดการศึกษาให้กับ
เด็กนักเรียนที่มีอายุ ระหว่าง 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ

การวัดและประเมินผล พัฒนาการของผู้เรียน

เป็นขั้นตอนการตรวจสอบหลักสูตรของสถานศึกษาแบ่งเป็น

- การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร และองค์ประกอบของหลักสูตร

- ประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร และประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้เพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไขเรื่องใด

- ประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบ หลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุเพื่อสรุป ควรปรับปรุงหรือพัฒนาอย่างไร การวัดผลเป็นเรื่องของการจัดความพร้อม และพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อสนองความมุ่งหมายที่วางไว้ ไม่ใช่วัดเพื่อตัดสินว่าได้หรือตก

ใช้หลักเกณฑ์ในการวัดได้หลากหลายวิธี ดังนี้

1. การสังเกต
2. การสนทนา
3. การตรวจผลงาน
4. การใช้ข้อสอบปากเปล่า

การวัดผลและประเมินผล พัฒนาการผู้เรียน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลทานิน มีการดำเนินการจัดทำแนวทางการประเมินดังนี้

1. เวลาเรียน
2. พัฒนาการของผู้เรียน ทั้ง 4 ด้าน

- 2.1 ด้านร่างกาย
- 2.2 ด้านอารมณ์และจิตใจ
- 2.3 ด้านสติปัญญา
- 2.4 ด้านสังคม

การประเมินผลเวลาเรียน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลทานิน ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องมาเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของเวลาตลอดทั้งปี เพื่อเป็นการฝึกและเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง และรักการเรียนรู้(ทั้งนี้ ยกเว้นนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทุกเกณฑ์ด้วย)

การประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลตานะ ได้แบ่งเกณฑ์การประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา และสังคม เป็นระดับ 3 ระดับ ดังนี้

3 หมายถึง ดีมาก

2 หมายถึง ดี

1 หมายถึง ก่อนข้างต้องปรับปรุง

0 หมายถึง ต้องปรับปรุงและต้อง

พัฒนาต่อไป

โดยให้ มี ผลการประเมิน ผ่าน และผู้เรียนต้องได้รับการประเมินพัฒนาการโดยรวม ทั้ง 4 ด้าน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ระดับ 1 จึงให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การประเมินการจบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้ผ่านการประเมินในระดับไม่ต่ำกว่าระดับ 1

เครื่องมือในการใช้ประเมินผู้เรียน

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินคุณภาพพัฒนาการ

มาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2553

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
ตัวอย่างบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์สำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ
ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีน้ำหนัก ส่วนสูง และ เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์อายุ

ตัวบ่งชี้ที่ 2

รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ได้หลายชนิด ล้างมือหลังจากใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม และก่อนรับประทานอาหาร ขับถ่ายเป็นเวลา พักผ่อนเป็นเวลา ระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ 2

กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว
และประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ของเด็กวัย 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1

เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว และทรงตัวได้ดี วิ่งอย่างรวดเร็ว หยุดได้โดยไม่เสีย
การทรงตัว กระโดดขาเดียวไปข้างหน้า ได้อย่างต่อเนื่องเดิน ขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
เดินต่อเท้าถอยหลังตามแนวได้

ตัวบ่งชี้ที่ 2

ใช้มือได้อย่างคล่องแคล่ว โยนลูกบอลไปข้างหน้าได้อย่างมีเป้าหมายรับลูกบอลที่กระดอน
จากพื้นได้ เขียนรูปเป็นสามเหลี่ยมมีมุมชัดเจนตัดกระดาษตามแนวเส้นได้ โดยไม่มีรอยหยักรอยวัสดุที่มีรู
ขนาดเล็กได้

มาตรฐาน ที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวอย่างบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์สำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1

แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ระบายแฉ่ในสีอารมณ์ดี
แสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์

ตัวบ่งชี้ที่ 2

มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออกพึงพอใจใน
ตนเอง ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐาน ที่ 4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวอย่างบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์สำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ จัดเก็บของเล่น ของใช้ เข้าที่ได้เรียบร้อย
มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 2

ซื่อสัตย์สุจริต และยอมรับความผิดพลาดของตนเอง ผู้อื่น ไม่หยิบของผู้อื่นมาเป็นของ
ตนเอง รู้จักขอโทษและให้อภัย

ตัวบ่งชี้ที่ 3

มีความเมตตากรุณา และช่วยเหลือแบ่งปัน แสดงความรักเพื่อน เด็กที่เล็ก และสัตว์ต่าง ๆ แบ่งปัน ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 4

รู้จักประหยัด รู้จักใช้สิ่งของ เครื่องใช้ น้ำ ไฟ อย่างประหยัด

**มาตรฐานที่ 5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการ
ออกกำลังกาย**

ตัวอย่างบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1

สนใจและมีความสุขกับศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว สนใจและมีความสุข ขณะทำงานศิลปะ สนใจ ชื่นชม มีความสุขกับเสียงเพลง ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ 2

แสดงออกทางด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี

ตัวบ่งชี้ที่ 3

รักการออกกำลังกาย สนใจและมีความสุขในการชม/เล่น/ออกกำลังกาย

มาตรฐานที่ 6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

ตัวอย่างบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1

ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เลือกเครื่องแต่งกายของตนเอง และแต่งด้วยตนเอง รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
ตัวอย่างที่บ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ขวบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1

ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทิ้งขยะถูกที่ ไม่ทำลายสาธารณสมบัติ ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่ 2

มีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย แสดงความเคารพได้ รู้จักกล่าวคำขอบคุณ และขอโทษ ปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามกาลเทศะ

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวอย่างบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สำหรับเด็ก 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1

เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน-หลังได้ เล่นหรือทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มได้

ตัวบ่งชี้ที่ 2

ปฏิบัติตนเบื้องต้น ในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันได้ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวอย่างบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์สำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1

สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่อง ให้ผู้อื่นเข้าใจ สนทนาโต้ตอบ/เล่าเป็นเรื่องราว จากการได้ฟัง แล้วนำมาถ่ายทอดได้

ตัวบ่งชี้ที่ 2

อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้ เปิดและทำทำอ่านหนังสือ พร้อมทั้งเล่าเรื่องไปด้วย เขียนชื่อของตนเอง/คำ/ข้อความ ที่ลอกแบบหรือจำมา

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย
ตัวอย่างบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีความคิดรวบยอดในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จำแนกสิ่งของได้ตามสี รูปร่าง ขนาด น้ำหนัก

ตัวบ่งชี้ที่ 2

แก้ปัญหาในการเล่นหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวอย่างบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1

ทำงานศิลปะตามแนวความคิดของตนเอง สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่

ตัวบ่งชี้ที่ 2

แสดงท่าทางตามความคิดของตนเอง แสดงท่าทาง เล่น บทบาทสมมติตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ 3

เล่าเรื่องราว หรือนิทานตามความคิดของตนเอง เล่านิทาน เล่าเรื่อง ตามสิ่งที่ตนคิด หรือเล่าเรื่องราวตามจินตนาการได้

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

ตัวอย่างบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1

สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจตั้งแต่ต้นจนจบ อย่างมีความสุข รักหนังสือและมีความสนใจในการอ่าน เขียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2

แสวงหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย ถามคำถาม/แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจ แสวงหาคำตอบ/ข้อสงสัย ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายเชื่อมโยงความรู้ และทักษะ ต่าง ๆ ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี

โครงสร้างหลักสูตร

องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน โดยส่วนการศึกษา ฯ ได้จัดทำหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นตามหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ทางศูนย์ฯ ได้จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้งและเกมการเล่น กิจกรรมเสรี กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม และกิจกรรมประจำวัน โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า การเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ตามแนวทางของศูนย์ฯ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย มี 4 ลักษณะ คือ

1. การนำเสนอตามหน่วยการเรียนรู้ที่ครูวางแผนเป็นกรอบกว้างๆ ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนครบถ้วนตามสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยคำนึงถึงความสนใจและวัยของนักเรียนในการศึกษาลึกลงไปในรายละเอียดตามกรอบที่วางไว้
2. ทางศูนย์ฯ ได้ใช้ สื่อการเรียนการสอนตามที่ทางกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนด โดยได้บูรณาการการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้าน
3. การนำเสนอสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรสอดคล้องไปกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่นักเรียนเป็นผู้กำหนด หรือกำหนดร่วมกันกับครู ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
4. ทางศูนย์ฯ ได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบประสบการณ์ตรงเพิ่มเติม โดยพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ต่างๆ ทุกสัปดาห์

สาระการเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้ใน 1 ปีการศึกษา

สาระที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	สาระที่ 2 เรื่องราวเกี่ยวกับ บุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	สาระที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว	สาระที่ 4 สิ่งต่างๆรอบตัว
1. ตัวเรา 2. ร่างกายของฉัน 3. ประสาทสัมผัสทั้ง 5 4. อาหารดีมีประโยชน์ 5. วาจาน่าฟัง 6. อนามัยดี 7. มารยาทงาม 8. หนูน้อยน้ำใจงาม	1. ครอบครัวของเรา 2. บ้านของหนู 3. โรงเรียนของหนู 4. ชุมชนของเรา 5. จังหวัดของเรา 6. ประเทศของเรา 7. โลกของเรา 8. สถานที่สำคัญ 9. อาชีพในชุมชน 10. วันสำคัญของชาติและทาง ศาสนา 11. ปัจจัย 4	1. สิ่งมีชีวิต 2. สิ่งไม่มีชีวิต 3. สิ่งแวดล้อม 4. ธรรมชาติน่ารู้ 5. พืชน่ารู้ 6. สัตว์น่ารัก 7. ฤดูต่างๆ 8. กลางวันกลางคืน 9. ประเพณี	1. สีแสนสวย 2. รูปร่าง รูปทรง ผิวสัมผัส 3. ชั่ง ตวง วัด 4. คมนาคม 5. เครื่องมือเครื่องใช้ 6. เครื่องทุนแรง 7. การสื่อสาร 8. พลังงาน 9. เทคโนโลยี 10. ท้องอวกาศ

การจัดประสบการณ์เน้นการพัฒนากระบวนการตอบสนองความต้องการ และความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนี้

1.การจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมในแต่ละวันมีลักษณะทั้งเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ รวมทั้งจัดกิจกรรมในห้องเรียน บริเวณโรงเรียน และทัศนศึกษานอกสถานที่ มีการจัดกิจกรรมทั้งในรูปแบบการพูดคุยหรือการเล่าเรื่อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การฟังดนตรี การลงมือปฏิบัติจริง การสาธิต เพื่อตอบสนองความสนใจ และความถนัดที่แตกต่างกัน ผลงานของนักเรียนที่ปรากฏ มีความหลากหลายแตกต่างกัน

2.การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการ และความสนใจของเด็ก นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้แบบประสบการณ์ตรง ได้แก่ การสังเกต บันทึกการทดลอง การค้นคว้า สัมภาษณ์

3. นักเรียนมีโอกาสเลือกกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจ ได้แก่ กิจกรรมเสรี การเข้ามุม ประสบการณ์ต่างๆ กิจกรรมศิลปะ

4. การจัดกิจกรรมพิเศษ ส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง นักเรียนได้เลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจและความถนัด อันได้แก่ กิจกรรมด้านดนตรี กิจกรรมกีฬา กิจกรรมด้านศิลปะ กิจกรรมขี่ม้า กิจกรรมรیدنมวัว

การจัดกิจกรรมมีความสมดุลทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งกิจกรรมที่ต้องการ การเคลื่อนไหวและสงบ กิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ การจัดประสบการณ์มาจากทั้งเด็กริเริ่มและครูริเริ่มร่วมกันเด็ก ทางศูนย์ฯ ได้ให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียน สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ ทางศูนย์ฯ ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย การเล่นเครื่องเล่นสนามเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่อย่างสม่ำเสมอทุกวัน รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาทางด้านร่างกาย เช่น การพัฒนาสมรรถภาพร่างกาย 11 สถานี นอกจากนี้ ในการจัดกิจกรรมประจำวัน เด็กนักเรียนได้ปฏิบัติทั้งกิจกรรมเคลื่อนไหวและกิจกรรมสงบ อย่างสมดุล เช่น ก่อนทำกิจกรรมใด หรือระหว่างการเปลี่ยนกิจกรรม จะจัดกิจกรรมสงบด้วยกิจกรรมนั่งสมาธิเสมอ

แนวทางการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปีสำหรับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก ให้สามารถพัฒนาเด็กได้ตามจุดหมายที่กำหนด จำเป็นต้องคำนึงถึงโครงสร้างของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย ดังนี้

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๓ (สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี)		
ช่วงอายุ	อายุต่ำกว่า ๓ ปี	
สาระการเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านร่างกาย - ด้านอารมณ์และจิตใจ - ด้านสังคม - ด้านสติปัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก - ธรรมชาติรอบตัว - สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
เวลาเรียน	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก	

๑. การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก ยึดอายุเด็กเป็นหลักและคำนึงถึงอัตราส่วนระหว่างครูพี่เลี้ยงเด็ก 1 คน ต่อ จำนวนเด็กที่ดูแล ได้แก่ อัตราส่วนระหว่าง ผู้เลี้ยงดูเด็ก : เด็ก

ครูพี่เลี้ยงเด็ก 1 คน ต่อเด็กแรกเกิด - ๑ ปี อัตราส่วน 1 : 3

ครูพี่เลี้ยงเด็ก 1 คน ต่อเด็กอายุ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ปี อัตราส่วน 1 : 15

๒. ระยะเวลาเรียน ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความสนใจของเด็ก ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความสามารถของวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล

๓. **สาระการเรียนรู้** สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็ก ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยพ่อแม่หรือครูพี่เลี้ยงเด็ก ควรผสมผสานการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กแบบบูรณาการ ผ่านการเล่นที่สอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัย

สาระการเรียนรู้กำหนดเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นในตัวเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะในระยะแรกเริ่มชีวิตหรือช่วงระยะปฐมวัยมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นรากฐานของพัฒนาการ ก้าวต่อไปของชีวิตบุคคลแต่ละคน ตลอดจนเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสามารถ แรงจูงใจ ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ดี และความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองของเด็ก ที่จะส่งผลต่อเนื่องจากช่วงวัยเด็กไปสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ **ประสบการณ์สำคัญจะเกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทุกด้านที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆรอบตัวในวิถีชีวิตของเด็กและในสังคมภายนอก อันจะส่งผลเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และสามารถพัฒนา ต่อเนื่องไปสู่ระดับที่สูงขึ้นต่อไป**

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ประกอบด้วยการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กในการสนับสนุนให้เด็กได้มีประสบการณ์ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกาย การสร้างความรัก ความผูกพันกับคนใกล้ชิด การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งต่างๆรอบตัว และการรู้จักใช้ภาษา สื่อความหมาย ดังนั้น การฝึกทักษะต่างๆ ผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และการเล่น เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบ ลองผิดลองถูก สำรวจ ทดลอง และลงมือทำจริง การปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ บุคคล และธรรมชาติรอบตัวเด็กตามบริบทของสภาพแวดล้อม จำเป็นต้องมีการจัดประสบการณ์สำคัญแบบองค์รวมที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ดังต่อไปนี้

๑.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนา การใช้กล้ามเนื้อใหญ่(กล้ามเนื้อแขน-ขา-ลำตัว) กล้ามเนื้อเล็ก(กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ) และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาท (กล้ามเนื้อมือ - ประสาทตา) ในการทำกิจวัตรประจำวัน หรือทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายตามจังหวะดนตรี การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส การเล่นออกกำลังกลางแจ้ง เป็นต้น

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การเคลื่อนไหวและ การทรงตัว การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท เด็กควรมีโอกาสเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและการเล่นในสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ได้รับประสบการณ์การ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างแขนกับขา มือกับปาก มือกับตาไปด้วยกัน

๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริง แจ่มใส ได้พัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวัน เช่น การเล่นกับผู้คนหรือสิ่งของ การฟังนิทาน หรือคำคล้องจอง การร้องเพลง หรือแสดงท่าทางตามจังหวะเสียงเพลง เป็นต้น

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การรับรู้อารมณ์หรือความรู้สึกของตนเอง การแสดงอารมณ์ที่เป็นสุข การควบคุมอารมณ์และการแสดงออก พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้เด็กรู้สึกเป็นที่รัก อบอุ่น มั่นคง เกิดความรู้สึกปลอดภัย ไว้วางใจ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

๑.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่คุ้นเคยและสิ่งแวดล้อมต่างๆรอบตัวในชีวิตประจำวัน ในลักษณะของกิจกรรมกลุ่มต่างๆ เช่น เล่นอย่างอิสระกับเด็กอื่น เล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น แบ่งปันหรือให้ รู้จักรอคอย ใช้ภาษาบอกความต้องการ ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันได้

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การช่วยเหลือตนเอง การปรับตัวอยู่ในสังคม เด็กควรมีโอกาสได้เล่นรวมกลุ่มหรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็เด็กวัยเดียวกันหรือต่างวัย เพศเดียวกันหรือต่างเพศ หรือผู้ใหญ่อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนฝึกให้ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันตามวัยที่เด็กสามารถทำได้

๑.๔ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัวในชีวิตประจำวันผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และการเคลื่อนไหว ได้พัฒนาการใช้ภาษาสื่อความหมายและความคิด รู้จักสังเกตคุณลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็สี ขนาด รูปร่าง รูปทรง ผิวสัมผัส จดจำชื่อเรียกสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีการฝึกการใช้อวัยวะรับสัมผัสต่างๆ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ในการแยกแยะสิ่งที่รับรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับความเหมือน ความแตกต่าง และมีติสัมพันธ์

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การสังเกต การฟัง การคิด การแก้ปัญหา และการใช้ภาษาสื่อความหมาย เด็กควรได้รับการชี้แนะให้รู้จักคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งต่างๆรอบตัว สังเกตวัตถุหรือสิ่งของที่มีสีสันและรูปทรงที่แตกต่างกัน เด็กควรได้ฝึกการฟังเสียงต่างๆรอบตัวโดย

เฉพาะเสียงพูดหยอกล้อโต้ตอบของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เด็กออกเสียงและเลียนเสียงจนพัฒนาเป็นคำพูดที่สื่อความหมายได้มากขึ้น เด็กควรมีโอกาสสำรวจ ค้นคว้า ทดสอบ ทดลอง วัตถุสิ่งของที่เป็นของจริง สิ่งของที่เลียนแบบของจริงและสิ่งของที่ไม่มีรูปแบบชัดเจน ตลอดจนฝึกให้เด็กได้คิดวางแผน คิดตัดสินใจ หรือคิดแก้ปัญหาในเรื่องที่ง่าย ๆ ด้วยตนเอง และให้เด็กได้แสดงออกถึงจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ออกมาเป็นภาพวาดหรือบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ตามความสามารถของวัย

๒. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่จะให้เด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี เรียนรู้ควรเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็กเป็นลำดับแรกแล้วจึงขยายไปถึงเรื่องที่อยู่ไกลตัวเด็ก ซึ่งข้อมูลที่เด็กเริ่มต้นเรียนรู้มาจากการพูดคุยโต้ตอบชี้ชวนให้ดู สอน หรือพูดบอก โดยพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กให้เด็กรู้จักชื่อเรียกและคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ใกล้ตัวเด็ก สารที่ควรเรียนรู้มีดังนี้

๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักชื่อของตนเอง เริ่มต้นจากชื่อเล่น ได้รู้จักรูปร่าง หน้าตาและชื่อเรียกส่วนต่างๆของร่างกาย ตลอดจนได้สำรวจความสามารถของตนเองในการทำสิ่งต่างๆได้ เช่น คลานได้ หยิบของได้ เป็นต้น

๒.๒ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรมีโอกาสรู้จักชื่อของพ่อแม่ พี่น้อง และบุคคลต่างๆในครอบครัว ตลอดจนมีโอกาสได้พบปะ พูดคุย ทำความรู้จักกับชื่อเรียกหรือสรรพนามแทนตัวของญาติหรือผู้เลี้ยงดูเด็ก รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับ ผู้คนในครอบครัว ชุมชน และสังคมวัฒนธรรมที่อยู่ใกล้ตัวในชีวิตประจำวัน เช่น เล่นกับพี่น้องในบ้าน ไปตลาดกับแม่ เป็นต้น

๒.๓ ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้รู้จักชื่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตรอบตัว รวมทั้งมีการเชื่อมโยงลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างง่าย ๆ ของสิ่งต่างๆในธรรมชาติที่พบเห็นในชีวิตประจำวันจากการชี้แนะ หรือสำรวจ

๒.๔ สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักชื่อของวัตถุสิ่งของ เครื่องใช้หรือของเล่นที่อยู่รอบตัว รวมทั้งมีการเชื่อมโยงลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างง่าย ๆ ของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เช่น สี รูปร่าง รูปทรง ขนาด ผิวสัมผัส เป็นต้น

การจัดประสบการณ์

ช่วง ๓ ปีแรกของชีวิตวัยเด็กเป็นระยะเวลาที่สำคัญที่สุด เนื่องจากสมองของเด็กมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กสามารถรับรู้สิ่งรอบตัวผ่านกลไกการทำงานที่ประสานกันของประสาทสัมผัส และการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกาย การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ในช่วงวัยนี้ จะมุ่งเน้นการตอบสนองธรรมชาติและความต้องการตามวัยของเด็กอย่างสมดุล เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ดังนี้

หลักการจัดประสบการณ์

การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นหน้าที่หลักของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กในชีวิตประจำวันและมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเด็ก ในการเลี้ยงดูและอบรมให้เด็กเติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพของครอบครัวและสังคม หลักการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างเต็มที่ควรปฏิบัติ มีดังนี้

๑. **เน้นเด็กเป็นสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู** พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรให้ความสำคัญกับธรรมชาติของเด็ก และตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระ เป็นตัวของตัวเองที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวด้วยตนเอง โดยพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับธรรมชาติของเด็กในแต่ละช่วงวัยและเป็น ผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาทุกๆ ด้านอย่างมีความสุขและเติบโตอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับศักยภาพและสภาพสังคม-วัฒนธรรมของเด็ก

๒. **ตระหนักและสนับสนุนสิทธิพื้นฐานที่เด็กพึงได้รับ** พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรให้ความสำคัญกับสิทธิพื้นฐานของเด็กที่จะได้รับการดูแลเอาใจใส่ให้มีชีวิตรอดปลอดภัย ได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกละเมิดทั้ง เยาว์เปรียบ และกระทำทารุณกรรม ได้รับการพัฒนาสูงสุดตามศักยภาพ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงออก ร่วมทำกิจกรรมในครอบครัวและชุมชน โดยการศึกษาและทำความเข้าใจกับธรรมชาติของเด็ก แสดงความสนใจเห็นคุณค่าของเด็กรวมทั้งอบรม สั่งสอนให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบในตนเอง

๓. **ปฏิบัติตนต่อเด็กด้วยความรักความเข้าใจและเหตุผล** พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควร อบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยความรักความเมตตาเอาใจใส่ดูแล ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ มีความเข้าใจในพัฒนาการและตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างสม่ำเสมอ โดยการให้เวลาอยู่ใกล้ชิดทักทาย พูดคุยโต้ตอบแสดงอารมณ์ความรู้สึกที่ดี มองหน้าสบตา ยิ้มแย้มแจ่มใส สัมผัสอ่อนโยน เล่นด้วยกัน

๔. **ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแบบองค์รวมอย่างสมดุลครบทุกด้าน** พ่อแม่หรือ ผู้เลี้ยงดูเด็กควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ เล่น และฝึกทักษะต่างๆ ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเป็นมิตร ด้วยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย ความพร้อม ความสนใจ และความสามารถตามวัยของเด็ก โดยการจัดกิจกรรมและการเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ด้านต่างๆ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ผ่านสื่อการเรียนรู้และการเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย

๕. **ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม และวัฒนธรรมไทย** พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควร อบรมขัดเกลาและฝึกให้เด็กดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบวินัยในตนเอง มีคุณธรรมจิตใจโอบอ้อมอารี ละอายต่อการทำความผิด รู้จักมารยาทและความเป็นไทย ด้วยการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ และ

ฝึกทักษะต่างๆที่ละเอียดละน้อย โดยใช้การเล่านิทาน อ่านหนังสือ เล่าเหตุการณ์ต่างๆ ร้องเพลง เล่นดนตรี เล่นการละเล่นพื้นบ้าน และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมตามประเพณีนิยมตามความเหมาะสม

๖. **ชี้แนะการแสดงพฤติกรรมของเด็ก** พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก ควรเอาใจใส่ชี้แนะ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกในทางที่ถูกที่ควรด้วยการใช้แรงเสริมทางบวกหรือชมเชยให้กำลังใจ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันจำเป็นต้องควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กด้วยการลงโทษเป็นครั้งคราวเพื่อหยุดยั้งพฤติกรรม โดยมีการพูดคุยกับเด็กด้วยเหตุผลและไม่ใช้อารมณ์เป็นเครื่องตัดสิน

๗. **ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับความสามารถในการรับรู้และการเรียนรู้ของเด็ก** พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรปรับการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในการพูดคุย สื่อความหมายและอบรมสั่งสอนเด็กด้วยการใช้คำศัพท์ที่ง่ายๆ เป็นคำพูดสั้นๆ ออกเสียงซ้ำๆ ชัดเจนในการพูดคุยกับเด็ก ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความอดทน ความพยายาม และความตั้งใจสูงในการฟังเด็กพูดออกเสียงชัดบ้างไม่ชัดบ้างและช่วยแก้ไขให้เด็ก การเล่านิทานให้เด็กฟังและการพูดคุยตอบคำถามหรือฟังเรื่องเล่าของเด็กบ่อยๆและช่วยฝึกหัดทักษะทางภาษาของเด็กให้พัฒนามากขึ้นตามวัยได้

๘. **สนับสนุนการเล่นตามธรรมชาติของเด็ก** พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรให้ความสำคัญกับการเล่นตามวัย ความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของเด็ก ด้วยการจัดเตรียมสถานที่เล่น ของเล่น และเครื่องเล่นต่างๆที่เหมาะสมให้กับเด็ก โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นคนเดียวหรือเล่นกับเด็กอื่น รวมทั้งได้เลือกเล่นกับวัตถุสิ่งของจริง ของเล่นตามวัย และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับศิลปะที่หลากหลายและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

๙. **จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก** พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรจัดสถานที่วัสดุอุปกรณ์ และของเล่นที่กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและการเรียนรู้ของเด็กด้วยตัวเองเป็นหลัก โดยการจัดสถานที่บริเวณและสิ่งต่างๆให้ถูกสุขลักษณะและเหมาะสมสำหรับวัยของเด็ก การดูแลอาคารและบริเวณต่างๆให้เด็กได้เคลื่อนไหวสะดวก สะอาด ปลอดภัย อากาศถ่ายเทได้ดี แสงสว่างพอเพียง มีเครื่องเล่นเครื่องใช้ที่เหมาะสมกับเด็ก มีการจัดมุมเล่นต่างๆเพื่อการเรียนรู้ของเด็ก ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการเล่นของเด็ก

๑๐. **ติดตามเฝ้าระวังและสังเกตพัฒนาการเด็ก** พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรฝึกทักษะการสังเกตและบันทึกพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นกับเด็กในแต่ละระยะของพัฒนาการตามวัยของเด็กในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการขั้นต่อไปให้ดียิ่งๆขึ้นไป รวมทั้งการแก้ไขปัญหาพัฒนาการอาจเกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่

แนวการจัดประสบการณ์

แนวการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี ควรปฏิบัติดังนี้

๑. สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจและความ มั่นคงทางอารมณ์ ให้กับเด็กในวิถีชีวิตประจำวัน ได้แก่

- ๑.๑ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กมีบุคลิกที่ให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก
- ๑.๒ สัมผัสโอบกอดเด็กอย่างนุ่มนวล อ่อนโยน สม่ำเสมอทุกวัน
- ๑.๓ พูดคุยกับเด็กด้วยภาษาง่าย ๆ และประสานสายตากับเด็กบ่อยๆ ฟังและ ได้ตอบเสียงที่เด็กทำ
- ๑.๔ สนใจและตอบสนองเด็กที่ร้องไห้หรือแสดงความกังวลหรือต้องการความช่วยเหลืออย่างทันทีทันใด ไม่ปล่อยให้เด็กรู้สึกไม่เป็นที่ต้องการหรือถูกทอดทิ้ง
- ๑.๕ เคารพในความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก โดยการสังเกตความพยายามในการทำสิ่งต่างๆ ของเด็ก และส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทำงานสำเร็จ
- ๑.๖ จัดสภาพแวดล้อมของบ้านหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความอบอุ่น ใกล้ชิด มีพื้นที่ว่างให้เด็กได้คลไคลหรือเคลื่อนไหวอย่างอิสระ โดยไม่เป็นอันตราย

๒. ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งปกป้องคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัย ได้แก่

- ๒.๑ จัดอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการให้เด็กรับประทาน โดยพ่อแม่หรือ ผู้เลี้ยงดูเด็กคอยดูแลและฝึกวิธีการกินที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก สร้างบรรยากาศของการ รับประทานอาหารให้เป็นเวลาที่มีความสุข ทั้งนี้ผู้เตรียมอาหารเด็กต้องล้างมือให้สะอาดทั้ง ก่อนและหลังการเตรียมอาหาร
- ๒.๒ พาเด็กไปรับวัคซีนสร้างภูมิคุ้มกันโรคตามระยะเวลาที่กำหนดและบันทึก ข้อมูลในสมุดบันทึกสุขภาพของเด็กให้เป็นปัจจุบัน
- ๒.๓ ดูแลทำความสะอาดร่างกายหลังเปาะเปื้อนทุกครั้ง อาบน้ำและดูแลให้เด็กแต่งกายเหมาะสมกับสภาพอากาศ
- ๒.๔ ดูแลจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยไม่มีสิ่งเป็นอันตรายกับเด็ก เช่น ปลั๊กไฟต้องปิดให้มิดชิด เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเอานิ้วไปแหย่เล่น เป็นต้น
- ๒.๕ ของเล่นที่เข้าปากเด็กต้องนำมาเปลี่ยนหรือทำความสะอาดเมื่อเด็กเล่นเสร็จ

๒.๖ จัดให้เด็กอยู่ในการดูแลของผู้ใหญ่อย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่คนเดียว เพียงลำพัง

๒.๗ ดูแลระมัดระวังการแพร่เชื้อโรคของบุคคลในครอบครัวหรือผู้เลี้ยงดูเด็กไปยังเด็ก หากมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้นในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๓. จัดประสบการณ์ตรงให้เด็กลงมือกระทำด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า และการเคลื่อนไหว ได้แก่

๓.๑ จัดกิจกรรมให้เด็กรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ด้วยการใช้อวัยวะ รับสัมผัสต่างๆ ได้แก่ ตา ดู หู ฟัง จมูกดมกลิ่น ลิ้นชิมรส และสัมผัสด้วยมือ เพื่อเก็บเป็นข้อมูล พื้นฐานเกี่ยวกับคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

๓.๒ จัดประสบการณ์ให้เด็กสามารถใช้อวัยวะต่างๆของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กันในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น ใช้มือหยิบถ้วยน้ำ ช่วยเก็บของเล่นเข้าที่เป็นต้น

๓.๓ จัดให้เด็กมีโอกาสฝึกการเคลื่อนไหวและการทรงตัว โดยการจัดหา สิ่งต่างๆ เคลื่อนไหวให้เด็กดู เช่น กลิ้งลูกบอลผ่านหน้า ให้ตุ๊กตาไหลลงดิน เป็นต้น

๓.๔ จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ใช้สายตาและมือประสานสัมพันธ์กัน เช่น หยิบของเล่นใส่ตะกร้าของเล่น ใช้มือนวดกมูดพลาสติกทรงกลมลงช่อง เป็นต้น

๔. เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อมและสิ่งต่างๆรอบตัวเด็กที่หลากหลาย ได้แก่

๔.๑ จัดให้เด็กสัมผัสกับบุคคลใกล้ชิด สิ่งของรอบตัวเด็ก เช่น หาของให้ลูกคลำเล่น ให้จับเสื่อ ผ้า ผ้าห่ม เป็นต้น

๔.๒ พูดคุยโต้ตอบกับเด็กด้วยความสนใจและเป็นผู้ฟังที่ดีขณะที่เด็กพูด

๔.๓ ทำท่าทางต่าง ๆ แบบง่ายๆให้เด็กเลียนแบบ เช่น เขย่าของเล่น เล่นจ๊ะเอ๋ เป็นต้น

๕. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการและพัฒนาการเด็กในรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลายผ่านการเล่น ได้แก่

๕.๑ จัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ จัดให้สอดคล้องกับอายุ พัฒนาการ ความต้องการ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

๕.๒ เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัส สำรวจ ค้นคว้า ทดลองสิ่งต่างๆรอบตัวด้วยตนเอง โดยอยู่ในความดูแลของพ่อแม่ เหมาะสมกับธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก

๕.๓ จัดกิจกรรมพร้อมๆกับการเลี้ยงดูประจำวัน โดยคำนึงถึงธรรมชาติ และความต้องการของเด็ก

๕.๔ สนับสนุนให้เด็กมีโอกาสได้เล่นตามความสนใจที่เหมาะสมกับวัย นั่งเล่นคนเดียว และเล่นกับคนอื่น ตลอดจนสร้างสรรค์จินตนาการกับงานศิลปะที่หลากหลาย

๖. จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเอื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกอาคารให้กับเด็กในลักษณะที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางบวกและการเรียนรู้โดยยึดหลักความสะอาด ปลอดภัย ความมีอิสระที่เด็กจะได้เล่น หรือสำรวจภายในขอบเขตที่เหมาะสม มีการจัดของเล่นที่สร้างความสนใจให้เด็ก ได้เล่นสัมผัสหรือจับต้อง การจัดของเล่นหรืออุปกรณ์ให้อยู่ในที่ที่เด็กเอื้อมหยิบได้ถึง ได้แก่

๖.๑ จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ให้มีความอบอุ่นปลอดภัย มีพื้นที่ว่างให้เด็กได้สืบคลาน เดิน วิ่ง เคลื่อนไหว อย่างอิสระ โดยไม่เป็นอันตราย

๖.๒ จัดแยกพื้นที่สำหรับนอนพักผ่อนและรับประทานอาหารออกจากกัน เพื่อสุขอนามัยและความสะอาด มีการระบายอากาศที่ดี แสงสว่างพอเหมาะ สภาพแวดล้อมไม่เป็นพิษ

๖.๓ ติดกระจกเงา ในที่ที่เด็กสามารถมองเห็นหรือสังเกตตนเองได้

๖.๔ ตกแต่งภาพหรือสิ่งต่าง ๆ ภายในห้องให้อยู่ในระดับสายตาของเด็ก

๖.๕ พื้นที่ห้องไม่ลื่น ทำด้วยวัสดุที่สะดวกต่อการทำความสะอาด

๖.๖ จัดของเล่นที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ สำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีเด็กวัยเดียวกันหลายคน ของเล่นแต่ละชนิดควรมีจำนวน ๒ - ๓ ชิ้นเพื่อให้เด็กต้อง อดทน รอคอยนานเกินไป และจะต้องเป็นของเล่นที่ปลอดภัยไม่มีอันตรายกับเด็ก สามารถล้างทำความสะอาดได้ มีขนาดใหญ่เกินกว่าที่เด็กจะกลืนลงคอได้

๖.๗ จัดของเล่นให้อยู่บนชั้นวางเตี้ยๆ หรือที่ที่เด็กสามารถหยิบมาเล่นได้ด้วยตนเอง

๖.๘ จัดให้มีหนังสือภาพที่ทำด้วยกระดาษแข็ง ขอบหนังสือมน ไม่มีเหลี่ยม

๖.๙ จัดให้เด็กแต่ละคนมีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องนอน หรือเสื้อผ้าสำหรับเปลี่ยนเป็นของตนเอง โดยเฉพาะ

๖.๑๐ พื้นที่ภายนอกอาคารควรแยกจากเด็กอนุบาลที่โตกว่า หรือสลับเวลาออกมาเล่น มีที่ปีนป่ายเตี้ย ๆ ให้เด็กได้เล่น

๗. เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยความรักความเมตตา ใจหตุผล อย่างเสมอต้นเสมอปลายและแสดงออกต่อเด็กด้วยอารมณ์ที่มั่นคง จะช่วยให้เด็กเติบโต มีจิตใจมั่นคง มีความเป็นตัวของตัวเอง พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรปฏิบัติต่อเด็ก ดังนี้

๗.๑ มีกิริยาท่าทางอ่อนโยน ยิ้มแย้มแจ่มใสกับเด็กตลอดเวลา

๗.๒ ใช้คำพูดที่สุภาพ นุ่มนวล ไพเราะ ไม่เปรียบเทียบเปรียบเปรยหรือใช้ คำพูดที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก

๗.๓ แสดงความรักต่อเด็กด้วยคำพูดหรือกิริยาท่าทางที่อบอุ่นเป็นมิตร

๗.๔ พุดชมเชยหรือให้กำลังใจเด็กด้วยคำพูดหรือกิริยาท่าทางที่บ่งถึงการยอมรับและเข้าใจเด็ก

๗.๕ แสดงอารมณ์มั่นคง ใจเย็น ไม่ใช้ความรุนแรงกับเด็กทั้งทางคำพูดและกริยาท่าทาง

๘. **สังเกตและติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ** การติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี ควรมีการติดตามและประเมินทุกช่วงอายุ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรสังเกตและบันทึกการเจริญเติบโต พฤติกรรม และพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก ในการสังเกตควรทำอย่างเนบเนียนเป็นธรรมชาติ จึงจะให้เห็น พฤติกรรมที่แท้จริง การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม พัฒนาการ และความสามารถของเด็กอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

๘.๑ สังเกตพฤติกรรมทั้งที่แสดงออกทางวาจา และท่าทางการพูดคุยกับเด็ก การเล่นกับเด็กในบางครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์จะต้องทำอย่างต่อเนื่อง และบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างสม่ำเสมอ ในสมุดบันทึกสุขภาพ (ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข)

๘.๒ ดูจากความพร้อมของเด็กด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และ สติปัญญา

๘.๓ สังเกตหรือพิจารณาจากผลงานของเด็ก

๘.๔ สอบถามจากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก หากเป็นกรณีที่เด็กอยู่ใน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นประจำ

๘.๕ กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นการกำหนดความคาดหวังที่จะเกิดกับเด็กหลังจากเด็กอายุครบ ๓ ปี

การกำหนดจุดหมายหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จะกำหนดโดยนำจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางมากำหนดเป็นจุดหมายของหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยตรง และ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย อาจกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นได้อีกด้วย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกข้อ จำเป็นต้องนำมาวิเคราะห์และกำหนดตัวบ่งชี้และ สภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละช่วงอายุให้เห็นภาพชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ

พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ที่มุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ของเด็ก ในบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรัก ความเอาใจใส่ดูแล อย่างอบอุ่นใกล้ชิดและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ควรดำเนินการดังนี้

๑. การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับครอบครัว

พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กในบ้าน จะมีวิธีการและความเชื่อในการเลี้ยงดูเด็ก ตามแนวความคิด และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ จะเป็นแนวทางให้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กในบ้านจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เหมาะสมกับวัย ดังนั้น พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กในบ้านจึงมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

๑.๑ บทบาทหน้าที่ต่อการดำเนินการตามหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นบนพื้นฐานที่สนองความต้องการของเด็ก ที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น และการอบรมเลี้ยงดูที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กในบ้าน จึงควรปฏิบัติดังนี้

๑.๑.๑ ศึกษาปรัชญา หลักการ จุดหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร เพื่อทำความเข้าใจและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก

๑.๑.๒ อบรมเลี้ยงดูและจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัย โดยดูจากประสบการณ์สำคัญ และกิจกรรมประจำวัน

๑.๑.๓ ติดตามประเมินพัฒนาการทุกด้านของเด็ก โดยการสังเกตและบันทึกการเจริญเติบโต รวมถึงการเฝ้าระวังความผิดปกติที่จะเกิดกับเด็ก

๑.๑.๔ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการเร็ว-ช้า ต่างกัน พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ควรเปรียบเทียบกับเด็กคนอื่น ๆ แต่ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในด้านที่ยังบกพร่อง

๑.๑.๕ ถ้าพบว่าเด็กมีพัฒนาการล่าช้ากว่าปกติ ควรปรึกษาแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข เพื่อช่วยเหลือเด็กอย่างทันท่วงทีต่อไป

๑.๒ บทบาทหน้าที่ต่อการอบรมเลี้ยงดู

๑.๒.๑ *พ่อแม่* พ่อแม่เป็นคนสำคัญที่สุดในชีวิตของเด็ก เพราะพ่อแม่เป็นผู้ช่วยวางรากฐานของชีวิตให้แก่เด็กที่จะเติบโตขึ้นเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และเป็นกำลังสำคัญของครอบครัวและประเทศชาติต่อไป ดังนั้นพ่อแม่จึงควรปฏิบัติดังนี้

- ๑) เลี้ยงดูลูกอย่างใกล้ชิดด้วยความรัก ความเข้าใจ มีเมตตา มีเหตุผล
- ๒) ปฏิบัติต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเด็กจะไม่สับสน
- ๓) ให้กำลังใจ ชมเชย แสดงความสนใจ เมื่อลูกพยายามหรือทำสิ่งที่ดี

๔) แนะนำ สั่งสอน แก้ไข เมื่อลูกทำผิดด้วยเหตุผล และแนะนำที่ถูกให้ไม่ละเลยหรือผลัดเวลา

๕) สอนเด็กให้มีค่านิยม และวัฒนธรรมที่ดี เช่น การไหว้ การมีระเบียบ วินัย และการรักษาสิ่งแวดล้อม อาจเริ่มจากการเล่านิทาน ร้องเพลงกล่อมลูก เล่นดนตรี

๖) กระทบตบให้เป็นตัวอย่างที่ดี ไม่พูดปด ไม่ทำร้ายผู้อื่น รู้จักการรับและการให้ การรอคอย รู้จักขอบคุณและขอโทษ

๗) เลี้ยงดูจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่สร้างเสริมพัฒนาการ / รวมทั้ง เผื่อสังเกตพัฒนาการของลูกแต่ละช่วงวัย ถ้าพบว่า พัฒนาการของลูกช่วงวัยใดต่ำกว่าเกณฑ์ควรรีบปรึกษาแพทย์

๑.๒.๒ ผู้เลี้ยงดูเด็กในบ้าน ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะอยู่ ใกล้ชิดกับเด็กรองจากพ่อแม่ และทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ ความดี และประสบการณ์ อันเป็นประโยชน์ต่อเด็ก ตลอดจนดูแลส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้มีความเจริญงอกงามเต็มตามศักยภาพ และเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ต่อไป ดังนั้น ผู้เลี้ยงดูเด็กจึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ดังนี้

๑) ปฏิบัติหน้าที่ต่อกิจวัตรประจำวันของเด็ก

ผู้เลี้ยงดูเด็กมีหน้าที่ดูแล และปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันให้เหมาะสมกับเด็ก เพื่อให้เด็กเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

- (๑) ทักทาย โอบกอดเด็กด้วยความนุ่มนวลอ่อนโยน
- (๒) ดูแลเรื่องขับถ่าย ให้เด็กถ่ายทุกวันในบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด
- (๓) ดูแลเรื่องการทำมาสะอาดร่างกาย ได้แก่ ล้างหน้า แปรงฟัน อาบน้ำ
- (๔) ให้นมและอาหารที่เหมาะสมกับวัย
- (๕) เล่นกับเด็ก พร้อมสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกหรือการเจ็บป่วย
- (๖) ร้องเพลง เล่านิทาน อ่านหนังสือให้ฟัง
- (๗) ให้อาหารว่าง ให้พักผ่อน นอนหลับ
- (๘) อุ้มเด็ก พาเด็กเดินเล่น ชีชวนให้รู้จักสิ่งรอบตัว

๒) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการ

ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กว่าเป็นเสมือนประสบการณ์ ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และทักษะ เช่น การใช้สายตา การฟัง การเคลื่อนไหวของมือ พัฒนาการกล้ามเนื้อและประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา นอกจากนี้ ทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และเล่นร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นต้น

ผู้เลี้ยงดูเด็กควรส่งเสริมพัฒนาการเด็กในลักษณะบูรณาการ โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของและผู้ที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้น ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องส่งเสริมหรือให้โอกาสเด็กได้พัฒนาโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เช่น

(๑) สนับสนุนให้เด็กได้เล่นสิ่งที่ไม่เป็นอันตราย เช่น ของใช้ในบ้าน ของเล่น และเป็นแบบอย่างในการเล่น จินตนาการกับการเล่นต่าง ๆ ให้เด็กได้มีโอกาสทั้งเล่นคนเดียวหรือเล่นกับเพื่อนเด็ก ๆ และผู้ใหญ่

(๒) อ่านหนังสือให้เด็กฟัง อาจให้เด็กนั่งดัดหรืออ่านให้ฟังในกลุ่มย่อย ๒-๓ คน นอกจากนี้ควรร้องเพลง เล่นกับนิ้วมือ แสดงบทบาทสมมติตามเนื้อเรื่องในนิทานกับเด็ก

(๓) ส่งเสริมเด็กทางด้านศิลปะ เช่น การใช้สีเทียน สีน้ำ พับกระดาษปั้นแป้ง พิมพ์ภาพ เป็นต้น

(๔) ให้โอกาสเด็กเล่นกลางแจ้ง เล่นน้ำ เล่นทราย ดิน ฯลฯ โดย ผู้เลี้ยงดูเด็กอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก

(๕) ให้โอกาสเด็กได้เลือกของเล่นตามที่เด็กชอบและปลอดภัย

(๕) ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น ของจริงตามธรรมชาติ (ใบไม้ ผลไม้ ฯลฯ) จากบุคคล (หู ตา จมูก ผม ฯลฯ) จากสิ่งของ (ช้อน จาน แก้วน้ำ ฯลฯ)

๓) ปฏิบัติต่อเด็กด้วยคำพูดและวิธีการที่อ่อนโยน

ในการเลี้ยงดูเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กควรปฏิบัติต่อเด็กอย่างอ่อนโยน โดยต้องทำให้เด็กรู้สึกตัวว่ามีผู้ให้ความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคงปลอดภัย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางด้านร่างกาย รวมทั้งเป็นการพัฒนาทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม คือ การสร้างบรรยากาศที่มั่นใจว่าจะสามารถพัฒนาทางด้านจิตใจเด็กและเป็นการสนองอารมณ์ของเด็กให้รู้สึกมีค่า มีความหมายอย่างค่อยเป็นค่อยไปจนเติบโตใหญ่ขึ้น วิธีการต่าง ๆ ได้แก่

(๑) กอดจูบ โอบอุ้ม ยิ้มแย้มแจ่มใสกับเด็ก

(๒) พูดคุยโต้ตอบกับเด็ก

(๓) ชมเชยเมื่อเด็กทำได้หรือมีความพยายาม

(๔) ร้องเพลง ฮัมเพลง

(๕) พูดคุยหยอกล้อ ให้เด็กหัวเราะ

(๕) ไม่ใช้วิธีขู่บังคับ ทำโทษรุนแรง หรือแกล้งให้ตกใจหรือโกรธ

๔) สังเกตและบันทึกการเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องเป็นคนที่ต้องเป็นคนช่างสังเกต โดยเฉพาะพฤติกรรมที่ผิดปกติของเด็ก เพื่อจะได้รับค้นหาสาเหตุและวิธีแก้ไขได้ทันเวลาที่ ในการสังเกตควรทำอย่างแนบเนียน เป็นธรรมชาติ จึงจะได้เห็นพฤติกรรม

ที่แท้จริง การบันทึกต้องสังเกตเด็กเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เช่น ๑ - ๓ เดือนต่อครั้ง เพื่อจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของลักษณะพฤติกรรมที่ต่างออกไปได้ทันทั่วทั้ง

การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม พัฒนาการ และความสามารถของเด็ก อาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

(๑) สอบถามจากพ่อแม่

(๒) สังเกตพฤติกรรมทั้งที่แสดงออกทางวาจาและท่าทางการพูดคุยกับเด็ก การเล่นกับเด็กในบางครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์จะต้องทำอย่างต่อเนื่องและบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างสม่ำเสมอในสมุดบันทึกสุขภาพ

(๓) ดูจากความพร้อมของเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา

(๔) สังเกตหรือพิจารณาจากผลงานของเด็ก เช่น ภาพวาด สิ่งประดิษฐ์ เป็นต้น

๕) เผื่อระวังความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก

ผู้เลี้ยงดูเด็ก นอกจากจะเป็นนักสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรม พัฒนาการเด็กแล้ว การเผื่อระวังความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็กเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องให้ความสนใจ เอาใจใส่เด็กที่เราเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กได้เจริญเติบโต มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังต่อไปนี้

(๑) เผื่อระวังภาวะโภชนาการของเด็ก โดยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงและบันทึกไว้เพื่อดูความเปลี่ยนแปลง และความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น น้ำหนักลด ควรหาสาเหตุเพื่อรีบแก้ไขหรือเปรียบเทียบกับน้ำหนักกับส่วนสูงเพื่อดูการเจริญเติบโตของเด็ก(ดูสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข)

(๒) เผื่อระวังทางสุขภาพในเรื่องฉีดวัคซีนป้องกันโรคและวัคซีนอื่นๆ ตามช่วงอายุ

(๓) เผื่อระวังพัฒนาการเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถศึกษาได้จาก สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก คู่มือเลี้ยงลูกถูกวิธี วิทยากรเริ่ม ครอบครัวดีมีสุข ฯลฯ

(๔) เผื่อระวังความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก โดยผู้เลี้ยงดูเด็กต้องเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดและหมั่นสังเกตความเปลี่ยนแปลงหรือความผิดปกติที่เกิดขึ้น โดยเทียบกับพัฒนาการตามวัยของเด็กปกติ จะช่วยให้ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถค้นพบปัญหาพัฒนาการของเด็ก และช่วยเหลือเด็กได้ ตั้งแต่ปัญหายังไม่รุนแรงนัก โดยพาไปตรวจสุขภาพหรือพบแพทย์ทันทีเมื่อมีอาการผิดปกติ

๖) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน

เด็กวัยแรกเกิดถึง ๓ ปี เป็นช่วงวัยที่สำคัญยิ่ง เพราะพัฒนาการหลายด้านกำลังเริ่มต้นขึ้น การจัดสภาพแวดล้อมจึงมีความสำคัญต่อเด็กและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กอย่างมาก สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบ้านควรได้รับการดูแลให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัย ตัวอย่างการจัดสภาพแวดล้อม เช่น

(๑) การจัดสภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่

- ก. แสงสว่างเพียงพอ
- ข. การถ่ายเทอากาศดี
- ค. พื้นห้องไม่ลื่น (ถ้าเปียกต้องเช็ด) ทำให้เกิดอันตรายได้
- ง. การจัดที่ให้เด็กเล่นเหมาะสม มีความปลอดภัย
- จ. มีประตูกันทางเข้าออก
- ฉ. จัดเก็บสารมีพิษ ของมีคม ปลายแหลม เป็นสัดส่วน
พื้นมือเด็กหรือใส่ตู้และปิดให้มิดชิด
- ช. จัดหาของใช้/ของเล่นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและจัดวางให้เป็นระเบียบ
- ซ. มีการตรวจตราของเล่น เครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรง
ปลอดภัยและหมั่นดูเรื่องความสะอาด

(๒) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่

- ก. สภาพภายนอกมีบรรยากาศร่มรื่น มีร่มเงา ปลูกไม้ดอก
ไม้ประดับ หรือ ไม้กระถางสำหรับที่ไม่มีบริเวณ
- ข. มีความสะอาด สวยงาม
- ค. ที่เล่นสำหรับเด็กต้องร่มรื่น ปลอดภัยและมีบริเวณกว้างพอ
ที่จะให้เด็กเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ มีที่พักนั่งเล่น

๑.๒.๓ ชุมชน เด็ก คือ ชีวิตของชุมชน...เป็นผู้ที่จะสืบสานสิ่งต่างๆที่ผู้ใหญ่ได้ก่อสานไว้ สืบทอดวัฒนธรรม ซึ่งรวมทั้งวิถีชีวิต ประเพณีและศิลปะ เด็กจะเติบโตเป็นผู้ที่ สืบทอดการทำไร่ นา หรือกิจการห้างร้าน นอกจากระดับครอบครัว ยังสืบทอดในระดับชุมชนและระดับประเทศ ไม่ว่าจะ วัดสถานศึกษา มหาวิทยาลัย ธนาคาร ธุรกิจ หรือบริษัทห้างร้าน ใครจะรู้ว่าวันหนึ่งเด็กน้อยที่ท่านดูแลรับผิดชอบจะเติบโตเป็นผู้ที่จะกุมชะตาชีวิตของชุมชนหรือบ้านเมือง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบมเลี้ยงดูของผู้เกี่ยวข้องและชุมชนเป็นสำคัญ

ชุมชน คือ ชีวิตของเด็ก...การที่เด็กจะเติบโตเป็นอนาคตที่สดใสของชุมชนได้เด็กต้องอาศัยการสนับสนุนจากชุมชน ดังคำกล่าวที่ว่า “ชุมชน คือ ชีวิตของเด็ก” ชีวิตของเด็กเริ่มต้นที่พ่อแม่และบ้าน เด็กต้องอาศัยการอบรมเลี้ยงดูอย่างดีจากครอบครัว ได้รับการเลี้ยงดูอย่างปลอดภัยจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีชุมชนช่วยให้ความคุ้มครองและส่งเสริมด้านการพัฒนาเด็ก เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ให้เด็กมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

ปัจจุบันชุมชนต่างๆมีการรวมตัวเข้มแข็งขึ้น การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล และเครือข่ายของหน่วยงานต่างๆของรัฐและองค์กรเอกชน จะช่วยให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีผู้ที่รอบรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดูแลประจำสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและสนับสนุนให้จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กมีปริมาณที่พอเพียงกับจำนวนเด็ก ช่วยให้การสนับสนุนงบประมาณ ฝึกอบรมผู้เลี้ยงดูเด็กและสวัสดิการชุมชน คือ หน่วยหนึ่งที่สำคัญของสังคม สามารถช่วยสร้างสรรค์ และสนับสนุนให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยมีคุณภาพ เริ่มต้นทางการศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง

บทบาทของชุมชนสมดังคำกล่าวที่ว่า “ชุมชน คือ ชีวิตของเด็ก” อนาคตที่สดใสของเด็กขึ้นอยู่กับชุมชน...เด็ก คือ ชีวิตของชุมชน... ชุมชน คือ ชีวิตของเด็ก...

๒. การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๓ ปี ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัว แต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ประกอบกับครอบครัวส่วนใหญ่มักจะเป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ต้องนำเด็กไปรับการเลี้ยงดูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเปรียบเสมือนบ้านที่สองของเด็ก ดังนั้น ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้เกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูเด็กควรดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างมี ประสิทธิภาพตรงตามปรัชญาและหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งเน้นการอบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน รวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ดังนั้น สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรจัดให้มีการดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

๒.๑ การเตรียมการใช้หลักสูตร

ก่อนที่จะมีการใช้หลักสูตรในทางปฏิบัติ ควรดำเนินการดังนี้

๒.๑.๑ ศึกษารวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ เช่น วิธีการอบรมเลี้ยงดูและความต้องการ ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง วัฒนธรรม และความเชื่อของท้องถิ่น ความพร้อมของสถานพัฒนาเด็ก-ปฐมวัย รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายการจัด กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงอายุ

๒.๑.๒ จัดหาผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาเด็ก และจัดให้มีเอกสารหลักสูตรและคู่มือต่างๆอย่างเพียงพอที่จะใช้เป็นแนวทางดำเนินงาน ตลอดจนพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และมีความเข้าใจในเป้าหมายของการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างชัดเจน

๒.๒ การดำเนินการใช้หลักสูตร

การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามปรัชญาหลักการ และจุดหมาย มีแนวทางดำเนินงานดังนี้

๒.๒.๑ การจัดทำสาระของหลักสูตร ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

๑) ศึกษาจุดหมายหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่

หลักสูตรระบุถึงความสามารถหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องเกิดขึ้นหลังจากเด็กได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสมในแต่ละช่วงอายุ

๒) กำหนดสาระที่ควรเรียนรู้ในแต่ละช่วงอายุอย่างกว้าง ๆ ให้ครอบคลุม พัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน โดยผ่านประสบการณ์สำคัญและมีลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้จากง่ายไป หายาก หรือจากสิ่งใกล้ตัวไปไกลตัว

๓) จัดทำแผนการจัดประสบการณ์พร้อมสื่อการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความยากง่ายต่อการรับรู้และเรียนรู้ตามความสามารถของเด็กแต่ละวัยและความแตกต่างทาง สังคม- วัฒนธรรม โดยอาจประยุกต์ใช้สื่อที่ทำขึ้นเองได้

๒.๒.๒ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ต้องมุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม การจัดกิจกรรมต่างๆตามกิจวัตรประจำวันและการบูรณาการผ่านการเล่น

๒.๒.๓ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องจัดบรรยากาศที่อบอุ่น คล้ายบ้านหรือครอบครัว ตลอดจนดูแลความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและ ภายนอก รวมทั้งจัดให้มีสื่อและอุปกรณ์ต่างๆที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก เพื่อสนับสนุนให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้อย่างมีความสุข

๒.๓ บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกๆด้าน ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารจัดการ และการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการนำหลักสูตรแกนกลางไปสู่การปฏิบัติในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีคุณภาพ และได้รับการสนับสนุนส่งเสริมร่วมมือจากบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตร ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งทราบบทบาท ภารกิจหน้าที่ ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้ใน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีดังนี้

๒.๓.๑ **ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย** สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่จัดการศึกษา ประสบผลสำเร็จได้ดีมีคุณภาพ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาในระดับนี้ และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้ และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง ในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

๑) คุณสมบัติของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

- (๑) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
- (๒) มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาปฐมวัย และมุ่งมั่นต่อการสร้างระบบคุณภาพให้เกิดขึ้นในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- (๓) เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างความร่วมมือและประสานกับทุกฝ่าย เพื่อให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินกิจการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (๔) เป็นผู้สนับสนุนให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับมาตรฐานการประกันคุณภาพตลอดไป โดยให้การสนับสนุนทั้งบุคลากรและเด็ก ร่วมมือกันพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๒) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

- (๑) จัดให้มีแผนพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- (๒) เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็ก ตลอดจนสาระตามหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- (๓) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- (๔) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ และสามารถจัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยรวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- (๕) จัดให้มีการนิเทศภายใน เพื่อนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้ หลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีระบบ
- (๖) จัดให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ชุมชน และท้องถิ่น

๒.๓.๒ **ผู้เลี้ยงดูเด็ก** ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัด ประสพการณ์ ให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ ผู้เลี้ยงดูเด็กควรมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

๑) คุณสมบัติของผู้เลี้ยงดูเด็ก ประกอบด้วย

(๑) เป็นผู้มีสุขภาพดี ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องเป็นผู้ที่มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง ไม่มีโรคติดต่อร้ายแรง สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์ รู้จักกาลเทศะ ปรับตัวได้ในสภาวะต่างๆ ไม่เป็นโรคจิต โรคประสาท ดำรงตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและรับผิดชอบ

(๒) มีระดับวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะเหมาะสม ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องมีความเป็นผู้ใหญ่เพียงพอ และมีความตั้งใจที่จะดูแลเด็ก

ด้านจิตใจ

- รักเด็ก มีความเมตตากรุณา เป็นคนดี มีคุณธรรม เสียสละ

ด้านอารมณ์

- อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ใจเย็น มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความอดทน อดกลั้น

ด้านสังคม

- ชอบพูดคุยกับเด็ก กระตือรือร้น ช่างสังเกต เชื่อมมั่นในตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ กิริยามารยาทเรียบร้อย

ด้านการปฏิบัติงาน

- มีความมุ่งมั่นในการทำงาน รับผิดชอบ คิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล กล้าเผชิญปัญหาและความยากลำบาก มีระเบียบวินัย

(๓) เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก หรือมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของหน่วยงานที่จัดบริการดูแลเด็ก

(๔) มีการพัฒนาตนเอง ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องสนใจใฝ่หาความรู้และ ประสบการณ์เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ใน การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการดำเนินการต่อไปนี้

ก. แสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆในท้องถิ่น ได้แก่

- เรียนรู้จากการอบรม การประชุมสัมมนาต่าง ๆ
- ศึกษารายละเอียดเอกสารที่ได้รับจาก

หน่วยงานราชการ เช่น แผ่นพับ คู่มือต่าง ๆ

- สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้รู้ในชุมชน
- ติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์

หนังสือพิมพ์ นิตยสารและอื่น ๆ

- ศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มุมส่งเสริมโภชนาการและพัฒนารเด็ก ห้องสมุดประชาชน

ข. มีวิถีคล้ายเครียดให้ตนเองอย่างสร้างสรรค์ เช่น เล่นกีฬา ออกกำลังกาย อ่านหนังสือ ฟังเพลง ร้องเพลง ดูโทรทัศน์ นั่งสมาธิปฏิบัติธรรม ทำงานอดิเรก

ค. รวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกี่ยวกับอาชีพของผู้เลี้ยงดูเด็ก โดยการ จัดตั้งชมรมผู้เลี้ยงดูเด็ก การจัดสวัสดิการ / ระดมเงินกองทุน การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

๒) บทบาทหน้าที่ของผู้เลี้ยงดูเด็ก ประกอบด้วย

(๑) วางแผนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการ และ พัฒนาการตามวัยของเด็ก

(๒) จัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติจริง แสดงออกอย่างอิสระ และมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

(๓) จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่นๆในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แหล่งผลิตศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ฯลฯ

(๔) พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ทนต่อเหตุการณ์

(๕) เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครูและเด็ก

(๖) จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เอื้อต่อการ เรียนรู้ ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจ ทำท่ายให้เด็กอยากมีส่วนร่วม

(๗) จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

(๘) จัดทำข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล โดยให้มีการประสานกัน

ระหว่างสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย บ้านและชุมชน เพื่อการพัฒนาให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

(๙) ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่และสมาชิกในครอบครัว

ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องประสานความร่วมมือ ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนเป็นคนกลางในการสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ และสมาชิกในครอบครัว ดังนี้

ก. พยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง

1 ข. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กขณะอยู่กับผู้เลี้ยงดูเด็กซึ่งผู้ปกครองควรทราบ

ค. ติดตามซักถามถึงพฤติกรรมเด็กขณะอยู่กับพ่อแม่ เพื่อเปรียบเทียบกับ

พฤติกรรมเด็กขณะอยู่กับผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้ความช่วยเหลือต่อเนื่องกัน

ง. ชี้แจงให้คำปรึกษา แนะนำในการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่พ่อแม่โดยการพูดคุย ทำบอร์ดติดที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และให้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กมาร่วมทำกิจกรรมไปพร้อมกับเด็ก เพื่อจะได้เข้าใจการเรียนรู้ของเด็ก

จ. เป็นตัวกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวและผู้ปกครอง

๒.๓.๓ **เด็ก** การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ เพราะเด็กเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา เป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาของรัฐที่มุ่งหวังพัฒนาให้ คนไทยมีความสมบูรณ์ และสมดุลทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม

การจะให้เด็กมีคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนดีมีปัญญา และมีความสุขนั้น เด็กต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ และความสามารถของตนเอง

๒.๓.๔ **พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็ก** การปฏิรูปการศึกษาที่มีขึ้นตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีการเปิดโอกาสให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาปฐมวัย เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการศึกษาภาคบังคับ ตลอดจนให้ได้รับการศึกษาต่อ นอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กจึงต้องให้ความร่วมมือ รับผิดชอบต่อการพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ดูแลเอาใจใส่ให้เด็กได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กจึงต้องมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- ๑) กำหนดแผนการเรียนรู้ของเด็กร่วมกับเด็กและผู้เลี้ยงดูเด็ก
- ๒) มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรและกำหนด แผนพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือธรรมนูญสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- ๓) ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ
- ๔) จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- ๕) อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก
- ๖) สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

๓) ร่วมมือกับผู้เลี้ยงดูเด็กและผู้เกี่ยวข้อง ประสานงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก

๔) ปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

๕) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก และในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑๐) จัดให้บุตรธิดา หรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษา เตรียมความพร้อมก่อนการศึกษาภาคบังคับ

๒.๓.๕ ชุมชน การศึกษาของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญส่งผลต่อคุณภาพของพลเมืองไทยในอนาคต คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของตนเอง ตลอดจนการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการ ส่งเสริมให้ทุกๆ ส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ดังนั้น ชุมชนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับ และมีส่วนสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ สำหรับการศึกษาปฐมวัย ชุมชนมี บทบาทหน้าที่สำคัญ ดังนี้

๑) มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๒) มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระตามหลักสูตรของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

โดยคำนึงถึงความต้องการของสังคมและชุมชน

๓) เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ให้เด็กได้มีประสบการณ์จาก สถานการณ์จริง

๔) ให้การสนับสนุนการจัดประสบการณ์และกิจกรรมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๕) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๖) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยเตาะแตะ(อายุ ๑-๓ ปี)

๑ รู้จักเด็กวัย ๑-๓ ปี

๑.๑ ธรรมชาติของเด็กวัย ๑-๓ ปี

เด็กวัย ๑-๓ ปี ร่างกายจะเจริญเติบโตเร็วมาก มีความสามารถในการเคลื่อนไหวแขนขาเดินและวิ่งได้ การมองเห็นดีขึ้น แต่ยังช่วยเหลือป้องกันตัวเองไม่ได้ สนใจสิ่งใหม่ๆ รอบตัว ช่างสำรวจและรื้อค้น มีความต้องการของตนเองมาก แต่ยังสื่อสารได้จำกัด จึงแสดงอารมณ์ด้วยการร้องไห้ หรือปฏิเสธ ต่อต้านมากกว่าขบปีแรก พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจึงควรให้โอกาสเด็กช่วยเหลือตนเอง สอนด้วยการทำแบบอย่าง และชักชวนแทนการขู่บังคับ

อายุ ๑ - ๑ ปี ๖ เดือน

เป็นวัยกลัวการอยู่คนเดียว กลัวคนแปลกหน้าและกลัวความมืด พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ควรขู่ หรือลงโทษให้เด็กอยู่คนเดียว

อายุ ๑ ปี ๖ เดือน - ๒ ปี

เป็นวัยชอบสำรวจ ชอบเลียนแบบ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กต้องสอนให้เด็กรู้จักฟังตนเองให้กำลังใจ ชมเชย

อายุ ๒ ปี - ๓ ปี

เป็นวัยที่ชอบปฏิเสธและต่อต้านเมื่อถูกบังคับ ช่วยเหลือตนเองได้หลายอย่าง ช่างซัก ช่างถาม ช่างจำ ชอบเล่นกับเพื่อน มักจะแย่งของและทะเลาะกัน พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจึงควรสอนเด็กให้รู้จักการให้และการรับ ให้โอกาสเด็กได้เล่นกับเด็กอื่นๆ แต่ต้องคอยดูแลอยู่ด้วย

๑.๒ การเจริญเติบโตของเด็กวัย ๑ - ๓ ปี

การเจริญเติบโต หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของขนาดร่างกายและอวัยวะ ซึ่งเกิดจากการเพิ่มจำนวน และขนาดของเซลล์

น้ำหนักและส่วนสูงโดยประมาณ

มาตรฐานการเจริญเติบโตของเด็กโดยเฉลี่ย

อายุ	น้ำหนัก (กิโลกรัม)	ส่วนสูง (เซนติเมตร)
๑ ปี	๙	๗๕
๑ ปี ๓ เดือน	๑๐	๗๗
๑ ปี ๖ เดือน	๑๐.๘	๘๐
๒ ปี	๑๒	๘๕
๒ ปี ๖ เดือน	๑๒.๘	๘๘
๓ ปี	๑๔	๙๒

• ความยาวเส้นรอบศีรษะ

ในขวบปีแรก เส้นรอบศีรษะประมาณ ๔๕-๔๗ เซนติเมตร

เด็กอายุ ๒ ปี ถึง ๕ ปี เส้นรอบศีรษะเพิ่มขึ้นปีละ ๑ เซนติเมตร

ฟันน้ำนม

เด็กเริ่มมีฟันขึ้นอายุ ๖-๘ เดือน และมีครบ ๒๐ ซี่ เมื่ออายุ ๒ ปี ๖ เดือน ฟันน้ำนมมีความสำคัญมาก ถ้าฟันน้ำนมแข็งแรง ฟันแท้ที่ขึ้นมาทดแทนจะไม่เกไม่ซ้อน การดูคนมจากขวดทำให้เด็กฟันผุ วิธีการป้องกันคือให้เลิกนมมื่อดูกเมื่อมีฟันขึ้น ทำความสะอาดฟันให้เด็กก่อนนอน หัดดื่มนมจากถ้วย เมื่ออายุ ๑ ปี ขึ้นไป

เด็กวัย ๑ - ๓ ปี ยังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรติดตามสังเกตเด็กด้วยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงแล้วบันทึกสุขภาพทุกครั้ง เพื่อติดตามการเจริญเติบโตว่าเป็นปกติหรือไม่ การที่เด็กจะเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่ดีนั้น พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็กควร เอาใจใส่เด็กในเรื่องการเลี้ยงดูอย่างอบอุ่น มีการโอบกอด พุดคุย อบรมสั่งสอน ให้ความรักความผูกพันและการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ดูแลสุขภาพอนามัย การป้องกันอุบัติเหตุและการป้องกันโรค ให้อาหารและนมที่มีคุณค่า การเล่น / การออกกำลังกาย การพักผ่อน ยอมรับเด็ก ยกย่องชมเชยเมื่อเด็กทำความดี หรือทำถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก นอกจากนี้ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรติดตามการเจริญเติบโตของเด็กในเรื่องการเพิ่มของน้ำหนัก ส่วนสูงที่เหมาะสมกับวัยอย่างน้อยทุกเดือน โดยจุดน้ำหนักลงในกราฟการเจริญเติบโตที่อยู่ในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก(ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข) ตามอายุของเด็กในแต่ละครั้งที่ไปชั่งน้ำหนักและ วัดส่วนสูง เมื่อเชื่อมโยงจุดน้ำหนักแต่ละจุด จะเห็นลักษณะการเจริญเติบโตของเด็กได้ชัดเจน หากพบว่าผิดปกติควรปรึกษาแพทย์

๑.๓ พัฒนาการของเด็กวัย ๑-๓ ปี

๑.๓.๑ พัฒนาการด้านร่างกาย

เริ่มจากยืนได้มาเป็นเดิน กระโดด เดินขึ้นบันได และสามารถขี่จักรยาน ๓ ล้อได้ ดังนั้นเด็กจึงคล่องแคล่วขึ้นและไม่ค่อยอยู่กับที่ นอกจากนั้นยังมีการเคลื่อนไหวที่ละเอียด ได้แก่ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือ การใช้ตาและมือทำงานประสานกัน

๑.๓.๒ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

เด็กวัยนี้มีอารมณ์ดีใจ โกรธง่ายกว่าในวัยทารก เอาแต่ใจตัวเองโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลและกาลเทศะ เพราะอยู่ในวัยช่างปฏิเสธ และกำลังพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ต้องการ ควบคุมสถานการณ์ เด็กวัยนี้เริ่มรู้จักเล่นกับผู้ใหญ่และเด็กคนอื่น เริ่มรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ นอกจากนั้นยังรวมถึงการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น กินข้าว ดื่มน้ำ ควบคุมการถ่ายอุจจาระ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถสังเกตอาการปฏิกิริยาและการแสดงอารมณ์ต่างๆของเด็กได้ในวัยแต่ละอายุ ๑ - ๓ ปี เด็กมีความรู้สึกหลายอย่างและแสดงอารมณ์มากกว่าในวัยทารก ใช้ตัวเองเป็นศูนย์กลาง จึงเอาแต่ใจตนเองและยังสื่อสารได้ไม่เต็มที่ จึงมีความ คับข้องใจ ดูเฟินๆ จะเห็นว่าดีอรรัน เจ้าอารมณ์ ช่างปฏิเสธต่อต้านคำสั่ง เพราะต้องการเป็นอิสระซึ่งเด็กจะเรียนรู้อารมณ์ การควบคุมอารมณ์และการแสดงออกที่เหมาะสมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม พัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กจะก้าวหน้าเป็นลำดับเพียงใด ขึ้นอยู่กับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเป็นสำคัญ อารมณ์ที่เกิดกับเด็กวัยนี้ ได้แก่

๑) **โกรธ** เด็กวัยนี้รู้สึกโกรธได้ง่าย รู้สึกถูกขัดใจเมื่อไม่ได้สิ่งที่ตนต้องการ

๒) **กลัว** เด็กจะกลัวสิ่งเร้าเป็นชนิด ๆ ไปตามประสบการณ์และจินตนาการของตน เช่น ความมืด เสียงดัง คำพูดต่าง ๆ บางครั้งดูเป็นความกังวลที่ไม่มีเหตุผล

๓) **อิจฉา ริษยา** เกิดขึ้นเมื่อเด็กมีความรู้สึกว่าตนเองด้อยกว่าผู้อื่น หรือกำลังจะสูญเสียสิ่งที่ เป็นของตนเองไปให้แก่ผู้อื่น เช่น น้องหรือพี่ เด็กจะมีพฤติกรรมแสดงออก เช่น รังแกน้อง เพื่อเรียกร้องความ สนใจจากพ่อแม่

๔) **สุข** เมื่อพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก ยิ้มแย้ม แจ่มใส และเด็กได้รับการตอบสนองความต้องการ อย่างเหมาะสมรอบด้านและสม่ำเสมอ จะทำให้เป็นเด็กที่มีอารมณ์แจ่มใส ร่าเริง หัวเราะและยิ้มแย้มง่าย

๕) **รัก** เด็กจะรักคนที่อยู่ใกล้ชิดและให้ความเอาใจใส่ดูแล เด็กเรียนรู้ที่จะรัก ผู้ที่ให้ความ สนใจ เขาจึงต้องการความใกล้ชิด สายสัมพันธ์ที่มั่นคงระหว่างเด็กกับพ่อแม่หรือ ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นพื้นฐาน สำคัญของการพัฒนาด้านบุคลิกภาพตลอดชีวิต

การป้องกันปัญหาเด็กเจ้าอารมณ์

๑) **โกรธ** ไม่ควรแก้มึง เข้าแหย่ หรือบังคับเด็ก ควรใช้วิธีชักชวน จูงใจให้เด็ก สนใจ อยากทำสิ่งที่ต้องการ เบี่ยงเบนความสนใจ

๒) **กลัว** อย่าขู่หรือหลอกให้กลัว ควรบอกให้เด็กเตรียมตัวก่อนจะเผชิญหน้ากับสิ่งที่น่ากลัว หรือทำให้เจ็บ

๓) **อิจฉา** อย่าเปรียบเทียบเยาะเย้ยหรือลำเอียง ควรเว้นระยะห่างการมีบุตรประมาณ ๒-๓ ปี เพื่อการดูแลลูกแต่ละคนอย่างมีคุณภาพ

๔) **ดีใจ** อย่าบังคับ หรือตามใจอย่างไม่มีเหตุผล ควรบอกให้เด็กรู้และเตรียมตัวก่อน ให้เด็ก มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และได้ทำสิ่งต่าง ๆ สำเร็จด้วยตนเอง

แนวทางการส่งเสริมให้เด็กอารมณ์ดี

๑) **ให้ความรัก** เอาใจใส่ ตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างเหมาะสม กินอิ่ม นอนหลับ ได้เล่นและเรียนรู้อย่างอิสระ จะทำให้เด็กมีความสุข ร่าเริง

๒) **รับฟังและสังเกตท่าทีของเด็ก** พยายามเข้าใจ พูดโต้ตอบอย่างอ่อนโยน และทำตัวเป็นแบบอย่าง ไม่เอะอะโวยวาย หรือทำโทษเด็กโดยไม่อธิบายเหตุผล จะทำให้เด็กเข้าใจ รู้ภาษา พูดรู้เรื่อง

๓) **ให้เด็กได้รู้เห็นวิธีการที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ** ให้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมและชมเชยเมื่อ รู้จักคอย หรือรู้จักเกรงใจ จะทำให้เด็กรู้จักรอคอย ไม่หุนหัน

๑.๓.๓ พัฒนาการด้านสติปัญญา

เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาเพิ่มขึ้นจากการเรียนรู้ทางประสาทสัมผัส และการเคลื่อนไหว รู้จักใช้เครื่องมือช่วยและลองผิด ลองถูกในการแก้ปัญหา เริ่มรู้จักและใช้สัญลักษณ์ ใช้มือทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๓.๔ พัฒนาการด้านภาษาและการสื่อความหมาย

พัฒนาการด้านภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น เพศ ความเอาใจใส่ของพ่อแม่ เด็กวัยนี้ชอบพูดเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับตน พ่อแม่มีส่วนช่วยในการพัฒนาการด้านภาษาของเด็กมาก เช่น การชักจูงให้เด็กพูด โดยการซักถาม การแนะนำที่ดี การเน้นคำที่ถูกต้องเมื่อพูดกับเด็ก เด็กบางคนมีพัฒนาการการพูดช้า ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาของเด็กเท่านั้น บางครั้งอาจเกิดจากการที่เด็กอยู่ในครอบครัวใหญ่เกินไป พ่อแม่ไม่ค่อยได้ใกล้ชิดลูกหรือครอบครัวที่ใช้ ๒ ภาษา ทำให้การเรียนรู้ของเด็ก สับสน ไม่อาจใช้ได้ดีทั้ง ๒ ภาษา ในตอนต้นจึงควรเน้น ๑ ภาษาเป็นหลัก ภาษาที่เหลือจึงควรให้เรียนรู้ตามธรรมชาติ

การเฝ้าระวังพัฒนาการ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรติดตามพัฒนาการของเด็กดูว่าเหมาะสมกับวัยหรือไม่ หากพบว่าผิดปกติจะได้ปรึกษาแพทย์ ข้อควรปฏิบัติในการเลี้ยงดูเด็กวัย ๑-๓ ปี

สิ่งที่ควรปฏิบัติ

สิ่งที่ควรปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ จัดหาของเล่นที่เป็นล้อเลื่อนสำหรับลาก ผลัก ดัน และ จักรยาน ๓ ล้อ สำหรับฝึกให้เด็กบริหารกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ พัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรงสมวัย เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยฝึกกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ให้คล่องแคล่ว
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ จัดหาไม้บล็อก ลูกบิดขนาดใหญ่ เชือกให้เด็กเล่น ให้เด็กได้ฝึกกล้ามเนื้อมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาด้วยการต่อไม้บล็อก การร้อยเชือกกับลูกบิด 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ทำให้ใช้มือคล่องแคล่วขึ้น
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ ให้แรงเสริม ชมเชยเด็กเมื่อเด็กสามารถทำอะไรได้ เช่น รับประทานอาหารเอง แต่งกายด้วยตนเองช่วยงานเล็กๆ น้อยๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ เด็กจะรู้สึกภูมิใจ มีอารมณ์ดี
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ เล่นิทานและอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ซึ่งจะเป็นเวลา ก่อนนอนหรือตอนกลางคืนหรือหลังตื่นนอนตอนกลางวัน 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ ทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านภาษา เพราะเด็กเริ่มจะพูดคำได้มากขึ้นและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ ให้ฟังเพลงเด็ก เปิดวิทยุ เทป หรือโทรทัศน์เกี่ยวกับ รายการเพลงสำหรับเด็ก เพลงกล่อมเด็ก หรือรายการอื่นที่มีเพลงประกอบ โดยมีผู้ใหญ่อยู่ด้วยอย่างใกล้ชิด 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ เด็กจะได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ทำให้อารมณ์ดี สนุกสนานตลอดจนพัฒนาการด้านภาษา
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ จัดสถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กเล่นอย่างอิสระ เช่น น้ำ ทราย ตัวต่อ 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ เด็กจะเกิดการเรียนรู้และค้นพบความจริงด้วยตนเอง มีสมาธิ
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ ให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และช่วยงานเบาๆที่เด็กทำได้ เป็นต้นว่า ให้เด็กตักน้ำ รับประทานอาหาร แต่งกาย จัดโต๊ะวางจาน แก้ว ช้อนส้อม โดยผู้ใหญ่จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นให้และคอยช่วยอยู่ ใกล้ ๆ จนปล่อยให้ทำเอง 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ เด็กเกิดความภาคภูมิใจ สามารถช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันอย่างง่าย ๆ ได้
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ ฝึกนิสัยการขยับถ่าย ต้องฝึกให้เด็กขยับถ่ายเป็นเวลา รู้จักใช้อุปกรณ์ในการขยับถ่ายได้อย่างถูกต้อง (ควรฝึกให้เหมาะสมกับวัย) 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ เด็กมีสุขนิสัยที่ดีเกี่ยวกับการขยับถ่าย

สิ่งที่ควรปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ แก้ไขการเล่นอวัยวะเพศ เมื่อเด็กถูบลำอวัยวะเพศของตนเองหรือของเด็กอื่น เล่นบ่อยครั้ง แม้จะเป็นธรรมชาติของการอยากรู้อยากเห็น ควรหันเหความสนใจโดยหากิจกรรมอย่างอื่นให้ทำหรือหาของเล่นให้เล่นเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ ทำให้เด็กสนใจเรื่องอื่นมากกว่าการเล่นอวัยวะเพศ จนไม่เล่นอีกต่อไป
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ ตอบคำถามของเด็ก เพราะเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น มักจะมีคำถาม ผู้ใหญ่ควรตอบคำถาม ไม่ควรดูหรือรำคาญ 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ เด็กจะเป็นผู้ใฝ่รู้ รู้จักเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์มีจินตนาการ
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ ถามคำถามเด็ก ผู้ใหญ่จะต้องรู้จักตั้งคำถามเด็ก ให้เด็กคิดและจะต้องเป็นคำถามปลายเปิด ให้เด็กรู้จักคิด และหาคำตอบเอง 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ เด็กจะรู้จักคิด ค้นหาความรู้ เป็นเด็ก ช่างคิดและจะเป็นเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์
<ul style="list-style-type: none"> • ☐ ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม ให้เด็กได้มีโอกาสเล่นกับเพื่อน โดยใช้เกมที่เด็กจะต้องทำกิจกรรมให้ผู้อื่นตามและจะต้องตามผู้อื่นได้ 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ เด็กจะเป็นคนมีเหตุผลรู้จักตัวเอง เคารพสิทธิของผู้อื่นเป็นประชาธิปไตย

สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง

สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง	ผลการปฏิบัติ
<ul style="list-style-type: none"> ☐ การตำหนิติเตียน หรือชี้ข้อผิดพลาด ตรง ๆ เมื่อเด็กทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งผิด เช่น เด็กพูดประโยคผิด รังแกเพื่อน ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ เด็กจะกลัวไม่กล้าทำ ไม่กล้าตัดสินใจ เกิดความละอาย
<ul style="list-style-type: none"> ☐ การลงโทษทางกาย โดยการตีหรือกักบริเวณ เมื่อเด็กดื้อหรือไม่ทำตามที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กแนะนำ 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าว เกิดความเครียด ความกลัวและโกรธแค้น
<ul style="list-style-type: none"> ☐ การบังคับขู่เข็ญ ผู้ใหญ่มักจะใช้วิธีขู่เด็กไม่ให้ทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่คิดว่าอาจเกิดอันตรายแก่เด็ก โดยใช้ คำว่า “อย่าทำ” ซึ่งเป็นการบังคับเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ เด็กจะขาดความมั่นใจในตนเอง เกิดความกลัว ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง
<ul style="list-style-type: none"> ☐ ทอดทิ้งเด็กให้อยู่คนเดียวนาน ๆ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก มักจะทำโทษเด็กโดยการกักบริเวณหรืออาจจะ ไม่ได้ทำโทษแต่ล้มเวลาปล่อยให้เด็กอยู่คนเดียวนาน ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ เด็กจะเป็นคนเก็บตัว ไม่ชอบสังคม ก้าวร้าว ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง (ต่อ)

สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง	ผลการปฏิบัติ
<ul style="list-style-type: none"> ☐ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กบังคับให้เด็กทำสิ่งที่เด็กไม่ชอบ เช่น ให้นั่งนิ่ง ๆ เอมือกอดอกให้รับประทานอาหารที่ไม่ชอบโดยไม่ชักจูงและอธิบายให้เด็กเข้าใจ 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ เด็กอาจจะถูกกดดัน จะเกิดความรู้สึก โกรธเคืองต่อต้าน
<ul style="list-style-type: none"> ☐ การให้เด็กแต่งกายผิดเพศ ไม่ว่าจะแต่งกายเพื่อแสดงละคร หรือเพื่อความพอใจของตนเองหรือของผู้คนที่อยู่ ใกล้ชิด 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ อาจทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ
<ul style="list-style-type: none"> ☐ ใช้คำพูดที่มีความหมายไม่ดีกับเด็ก ผู้ใหญ่มักจะใช้คำพูดที่ไม่ดี เช่น “โง่” “ไม่น่ารักเลย” “ไม่ดี” “เหมือนคนโน้นคนนี้” 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ เด็กจะเก็บกด เสียใจ ซึมเศร้า ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าตัดสินใจ ☐ เด็กอาจจะเลียนแบบ โดยไม่รู้ว่าเป็นสิ่งไม่ดีเกิดความกลัว ปิดกั้นการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดกิจกรรมประจำวัน คือ กิจกรรมหรือประสบการณ์ ที่ถูกจัดเตรียมในแต่ละวัน เพื่อสนองความต้องการรอบด้านของเด็กอย่างเหมาะสม ทั้งเรื่องความเป็นอยู่และ ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งมีแนวทางในการจัด ดังนี้คือ

๑ จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทักษะต่างๆ ให้เด็กได้ปฏิบัติด้วยตนเอง โดยผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนและกำลังใจ เช่น

- การรับประทานอาหารด้วยช้อน
- การเติมน้ำจากถ้วย
- การใช้ห้องน้ำ
- การล้างมือ
- การแต่งตัว

๒ สนับสนุนให้เด็กได้เล่น และจัดหาของเล่นให้เด็กมีโอกาสเล่นคนเดียวหรือเล่นกับเด็กอื่น เช่น การเล่นตุ๊กตา เล่นเลียนแบบกิจวัตรประจำวัน

๓ อ่านหนังสือให้เด็กฟังบ่อยๆ เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน อาจให้เด็กนั่งตัก หรืออ่านให้ฟังในกลุ่มย่อย ๒ – ๓ คน นอกจากนี้ควรร้องเพลง เล่นกับนิ้วมือ แสดงบทบาทสมมติ ตามเนื้อเรื่องในนิทานกับเด็ก

๔ จัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นกับวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับศิลปะ เช่น สีเทียนแท่งใหญ่ ปั้นแป้ง / ดินน้ำมัน/ ดินเหนียว สีน้ำกับกระดาษแผ่นใหญ่

๕ จัดกิจกรรมให้เด็กอายุ ๒ ปี เล่นกลางแจ้ง เล่นน้ำ เล่นทรายเป็นประจำทุกวัน

๖ จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ตา-หู-จมูก-ดมกลิ่น ลิ้น - ชิมรส ผิวหนัง - สัมผัส ดังนั้นผู้ใหญ่ต้องให้โอกาสเด็กได้ทำกิจกรรมที่ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

ตัวอย่างกิจกรรมประจำวัน สำหรับเด็กวัย ๑-๓ ปี

เช้า	<ul style="list-style-type: none"> - ให้กินนมและอาหารเชาที่บ้านหรือที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย - ดูแลความสะอาดด้านร่างกายของเด็ก โดยฝึกให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ - พาเด็กเดิน วิ่งหรือเล่นเครื่องเล่นเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ตามธรรมชาติในบริเวณสถานที่ มีผู้ใหญ่พูดคุยหรือช่วยแนะนำ
สาย	<ul style="list-style-type: none"> - ให้กินนม / อาหารว่าง - ฝึกกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทักษะโดยการปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น การล้างมือ การใช้ห้องน้ำ การดื่มนมจากถ้วย - ให้เด็กได้เล่นของเล่นเพื่อการพัฒนาอย่างอิสระ หรือเล่นกับพี่น้อง หรือเพื่อนเป็นกลุ่ม หรือจัดหาวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับศิลปะให้เด็กได้เล่นสลับกัน
กลางวัน	<ul style="list-style-type: none"> - ให้กินอาหารที่มีประโยชน์หลักโภชนาการและฝึกการช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหาร โดยให้เด็กได้ปฏิบัติเองบ้าง - ดูแลความสะอาด อาบน้ำ ฝึกสุขนิสัยที่ดีในการรักษาความสะอาดให้แก่เด็ก ให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการแต่งกายเปลี่ยนชุดนอน - ให้อนุพักผ่อนในช่วงเวลากลางวัน โดยไม่จำกัดเวลา
บ่าย	<ul style="list-style-type: none"> - ให้กินนม / อาหารว่าง - ฝึกสุขนิสัยการดูแลความสะอาดอีกครั้ง - เล่านิทานหรืออ่านหนังสือให้เด็กฟัง พร้อมทั้งพูดคุยแสดงบทบาทสมมติกับเด็ก - ให้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ในการทำกิจกรรมที่เขาสนใจอย่างอิสระโดยผู้ใหญ่คอยแนะนำหรือจัดหาวัสดุให้
เย็น	<ul style="list-style-type: none"> - พาเด็กออกไปเล่นกลางแจ้งอีกครั้ง อาจจะเล่นทราย เล่นน้ำ ช่วยดูแลรดน้ำต้นไม้ / สนามหญ้า สร้างความสัมพันธ์กับครอบครัว
กลางคืน	<ul style="list-style-type: none"> - กินอาหารเย็นที่บ้าน - เล่านิทาน ร้องเพลงกล่อม ให้เด็กนอนพักผ่อนแต่หัวค่ำ เพื่อให้ได้พักผ่อนอย่างเต็มที่

การจัดสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กให้เติบโตได้อย่างปลอดภัยและมีพัฒนาการสมวัย พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก จำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมทั้ง ภายในและภายนอกบ้าน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และ เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน เพื่อช่วยให้เด็กมีสุขภาพทั้งกายและใจที่ดี ดังนี้

๓.๑ จัดสภาพแวดล้อมภายใน ให้ถูกสุขลักษณะเหมาะสมกับการเลี้ยงดูเด็ก โดยคำนึงถึงการจัดให้มีแสงสว่างที่เพียงพอ การถ่ายเทอากาศดี พื้นห้องสะอาด ปลอดภัย ไม่มีฝุ่นละออง หน้าต่างประตูติดมุ้งลวด ระบายอากาศเรียบสงบ พื้นที่ใช้สอยมีการจัดแบ่งเป็นสัดส่วนเหมาะสำหรับการใช้งาน การตกแต่งห้องแบบเรียบง่าย ใช้สีนูนนวล สดใส อุปกรณ์เครื่อง ของเล่น ของใช้สะอาดปลอดภัย เหมาะกับวัยของเด็ก และการจัดเก็บ การกำจัดสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม ดังนี้

๓.๑.๑ แสงสว่าง ต้องมีแสงสว่างเพียงพอโดยสม่ำเสมอทั่วทั้งห้องที่เอื้อต่อการ จัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาเด็ก(ห้องจัดกิจกรรมควรมีความเข้มของแสงระหว่าง ๒๐๐-๔๐๐ ลักส์ ห้องนอนควรมีความเข้มของแสงระหว่าง ๑๐๐-๑๕๐ ลักส์ ห้องน้ำห้องส้วมควรมีความเข้มของแสงประมาณ ๒๐๐ ลักส์)

๓.๑.๒ เสียง ต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกินไป โดย

- ระดับเสียงภายในอาคารขณะเด็กหลับไม่เกิน ๓๕-๔๐ เดซิเบล ขณะทำกิจกรรมอยู่ระหว่าง ๔๕-๕๐ เดซิเบล

- ระดับเสียงภายนอกอาคารไม่เกิน ๗๐ เดซิเบล

๓.๑.๓ การถ่ายเทอากาศ ต้องมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลม รวมกันแล้วประมาณ ๒๐ % ของพื้นที่ห้อง ในกรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องปรับอากาศ และมีเครื่องฟอกอากาศอย่างเหมาะสม ในบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

๓.๑.๔ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร ต้องไม่ลื่นไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

๓.๑.๕ บันได ต้องมีความกว้างของบันไดแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า ๑ เมตร ชานพักของบันไดต้องไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ลูกตั้งของบันไดต้องสูงไม่เกิน ๑๗.๕๐ เซนติเมตร ลูกนอนต้องกว้างไม่น้อยกว่า ๒๐ เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีราวและลูกกรงสูงไม่น้อยกว่า ๕๐ เซนติเมตร มีราวเดี่ยวเหมาะกับเด็กเกาะขึ้นบันไดและระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน ๑๕ เซนติเมตร ทั้งนี้โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก ในกรณีที่มิบบันไดอยู่เดิมแล้ว หากสามารถปรับได้ก็ควรดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

๓.๒ จัดสภาพแวดล้อมภายนอก ให้ปลอดภัยเหมาะกับการเลี้ยงดูเด็ก โดยคำนึงถึงการจัดให้มีบรรยากาศของธรรมชาติที่ร่มรื่น มองดูสดชื่น สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย และมีบริเวณกว้างพอที่เด็กจะเคลื่อนไหวได้อย่างมีอิสระ ไม่มีหลุมบ่อหรือสระน้ำ มีการกั้นขอบเขตบริเวณห่างจากถนน มีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย ไม่มีชิ้นส่วนที่แตกหักหรืออาจเป็นอันตรายต่อเด็ก ดังนี้

๓.๒.๑ รั้ว มีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า-ออกไม่น้อยกว่าสองทาง ถ้ามีทางเดียวต้องมีความกว้างประมาณ ๒.๐๐ เมตร

๓.๒.๒ มลภาวะ

๑) ต้องดูแลและกำจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นที่แหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค และควรมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

๒) ต้องมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะและควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่นหรือเสียงรบกวนเกินควร

๓.๒.๓ ที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๒.๐๐ ตารางเมตรต่อเด็ก ๑ คน ขณะเล่น โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัยและมีจำนวนพอสมควรกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะหรือในสถานที่อื่นได้ อาจปรับใช้ที่ในร่มแทนก็ได้ โดยมีพื้นที่ตามกำหนดหรืออาจจัดกิจกรรมกลางแจ้งในสถานที่อื่นที่เหมาะสม เช่นบริเวณวัด หรือสวนสาธารณะ เป็นต้น

๓.๒.๔ ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร และหากมีที่นั่งตามระเบียงด้วย ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า ๑.๗๕ เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่ง ไม่น้อยกว่า ๗๐ เซนติเมตร

ทั้งนี้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี ควรศึกษาข้อมูลจาก *มาตรฐานสถานรับเลี้ยงเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : ๒๕๔๕) เพื่อดำเนินการได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพ

สื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

สื่อ เป็นตัวกลางกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด การเรียนรู้ของเด็ก อายุต่ำกว่า ๓ ปีจำเป็นต้องผ่านการลงมือปฏิบัติจริงหรือเกิดจากการค้นพบด้วยตนเองเป็น ประสบการณ์ตรง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือมองเห็น จับต้องได้ ไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมเมื่อเข้าสู่อายุที่สูงขึ้น การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้จึงขึ้นอยู่กับของจริงที่พบเห็น ของเล่นที่เลียนแบบของจริง นิทานและเพลง ดังนี้

๑. ของเล่น

ของเล่นเป็นเพียงส่วนประกอบของการเล่น และช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจการเล่นมากขึ้น ของเล่นจะเป็นอะไรก็ได้ พวกวัสดุสิ่งของเครื่องใช้หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวในชีวิตประจำวันของเด็ก นอกเหนือจากของเล่นที่มีขายในท้องตลาด และเด็กเล่นแล้วปลอดภัย หรือมีความสุข และสามารถทำขึ้นเองได้หรือซื้อหาในราคาไม่แพงนัก ดังนี้

๑. ๑ ลักษณะของเล่นเด็ก ของเล่นที่เกี่ยวข้องกับการเล่นของเด็ก แบ่งเป็น

๑.๑.๑ **ของจริง** เป็นของเล่นที่เป็นสิ่งของหรือเครื่องใช้ในชีวิตจริง ของเล่น ชิ้นแรกที่มีคุณค่าต่อชีวิตเด็กมากที่สุด คือ พ่อแม่ ซึ่งเห็นได้ชัดว่าทารกจะสนใจมองหน้าพ่อแม่ มากกว่าสิ่งอื่น และหันตามเสียงของพ่อแม่ การเรียนรู้ของทารกจะเริ่มต้นจากการรับรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรม ในชีวิตจริง ไปสู่การรับรู้ภาพสัญลักษณ์ตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการทางสติปัญญา ของจริงที่เด็กเล่นได้ เช่น ฝาขวดนม พลาสติก ช้อน – ถ้วย – ซามพลาสติก เป็นต้น

๑.๑.๒ **ของเล่นเลียนแบบของจริง** เป็นของเล่นที่ทำขึ้นให้มีรูปแบบเหมือน ของจริงที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน อาจทำจากวัสดุประเภทไม้ พลาสติก โลหะ หรือกระดาษก็ได้ เช่น ตุ๊กตาสัตว์ขนอ่อนนุ่ม ตุ๊กตาคาน ลูกบอลเด็กเล่น รถเด็กเล่น ของเล่นเครื่องครัว/เครื่องใช้ในบ้าน รถเด็กเล่น เป็นต้น

๑.๑.๓ **ของเล่นสร้างสรรค์** เป็นของเล่นที่ทำขึ้นไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว สามารถประกอบเข้าด้วยกันให้เป็นอะไรก็ได้ตามความต้องการหรือจินตนาการของผู้เล่น เช่น ตัวต่อพลาสติก พลาสติกสร้างสรรค์ บล็อกพลาสติก / ไม้ วัสดุที่ใช้ในการวาดภาพ/ การปั้น / การประดิษฐ์ เป็นต้น

๑.๑.๔ **ของเล่นเพื่อการศึกษา** เป็นของเล่นที่ทำขึ้นมีรูปแบบให้เกิดการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ภาพตัดต่อให้เรียนรู้การแก้ปัญหา บัตรภาพ-บัตรตัวอักษรให้เรียนรู้ การจำตัวหนังสือ กระดานหยิบชิ้นภาพ ลงช่องให้เรียนรู้การสังเกต เป็นต้น

๑.๑.๕ **ของเล่นพื้นบ้าน** เป็นของเล่นที่ทำขึ้นจากวัสดุตามธรรมชาติหรือวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย ภูมิปัญญาไทย เช่น โม่บายล์ปลาตะเพียนโบราณ ตะกร้อโบราณ ตุ๊กตาสัตว์ทำจากฟาง ม้ากาบหมาก กังหันลมใบตาล ล้อกลิ้งไม้ไผ่ ม้าเข่งไม้ไผ่ นก/ตุ๊กแตนसानไบมะพร้าว กะลารองเท้า ปี่ใบมะพร้าวและปั้นดินเหนียวรูปสัตว์ เป็นต้น

๑.๒ **ประเภทของเล่นเด็ก** ของเล่นเด็กมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้เล่นแบ่งเป็น

๑.๒.๑ **ของเล่นฝึกประสาทสัมผัส** เป็นของเล่นที่ดึงดูดความสนใจของเด็กในการมองเห็น ได้ยิน และสัมผัส เช่น โม่บายล์รูปทรงขาว-ดำ/หลากสี ของเล่นเขย่า/ บีบแล้วมีเสียง ของเล่นมีผิวสัมผัสเรียบ-ขรุขระ ของเล่นหยิบจับไว้ในมือได้ เสียงเพลง เป็นต้น

๑.๒.๒ **ของเล่นฝึกการเคลื่อนไหว** เป็นของเล่นที่เคลื่อนที่ไปมาได้กระตุ้นให้เด็กใช้กล้ามเนื้อแขน-ขา เช่น ลูกบอล ของเล่นลากจูงได้ ของเล่นไต่ลาน ของเล่นมีล้อเลื่อน เป็นต้น

๑.๒.๓ **ของเล่นฝึกความสัมพันธ์มือ-ตา** เป็นของเล่นที่ฝึกให้เด็กได้พัฒนา การ ประสานสัมพันธ์ระหว่างการใช้กล้ามเนื้อมือและตาอย่างมีจุดหมาย เช่น กระดานหม้อนตอก กล่องหยอดรูปทรง ของเล่นร้อยลูกปัดเม็ดโต ของเล่นร้อยเชือกตามรู ของเล่นผูกเชือก / รูปชิป / ดิกระดุม เป็นต้น

๑.๒.๔ **ของเล่นฝึกภาษา** เป็นของเล่นที่สร้างความสนใจเด็ก อาจเป็นภาพ ตัวหนังสือ การ ได้ยินคำพูด/คำศัพท์ใหม่ๆ ช่วยให้เกิดการเลียนเสียงภาษาพูด-ภาษาเขียน เช่น หนังสือภาพ นิทาน เทป เพลง ของเล่น เครื่องดนตรี เป็นต้น

๑.๒.๕ **ของเล่นฝึกการสังเกต** เป็นของเล่นฝึกทักษะการเปรียบเทียบ การจำแนกหรือจัดกลุ่ม เช่น ของเล่นรูปทรงเรขาคณิต แผ่นภาพจับคู่ บล็อกต่างสีต่างขนาด เป็นต้น

๑.๒.๖ **ของเล่นฝึกการคิด** เป็นของเล่นสอนให้เด็กมีสมาธิและรู้จักแก้ปัญหา คิดใช้เหตุผล เช่น ภาพตัดต่อ ตัวต่อ ภาพปริศนา บล็อกไม้ เป็นต้น

๑.๒.๗ **ของเล่นฝึกความคิดสร้างสรรค์** เป็นของเล่นที่ส่งเสริมให้เด็กสร้างจินตนาการตามความ นึกคิด หรือแสดงบทบาทสมมติ เช่น บล็อกไม้ ตัวต่อ ของเล่นเครื่องครัว ของเล่นร้านค้า ของเล่นเครื่องมือแพทย์ เป็นต้น

๑.๓ **ของเล่นเด็กตามวัย** เด็กมีความสนใจของเล่นแตกต่างกัน ตามความสามารถของวัย ดังนี้

๑.๓.๑ **ของเล่นสำหรับเด็กแรกเกิด - ๓ เดือน** มักเป็นของเล่นกระตุ้นทักษะการใช้สายตา การฟังเสียง การสัมผัส เช่น เครื่องแขวนหรือโมบายล์ที่มีสีตัดกันชัดเจน (ขาว-ดำ /แดง-เขียว/น้ำเงิน- เหลือง)ทำด้วยผ้าอ่อนนุ่มหรือพลาสติกเนื้อดีมีกระดิ่งห้อยและมีเสียงกริ่ง กริ่งเวลาลมพัดไปมา ของเล่นเขย่า หรือบีบให้เกิดเสียง ตุ๊กตาผ้ารูปสัตว์ ลูกบอลผ้า ของเล่นพลาสติกสอดก้ำได้ ของเล่นแบบคานมหาสนุกให้ ใช้นิ้วสัมผัส เป็นต้น

๑.๓.๒ **ของเล่นสำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ เดือน** มักเป็นของเล่นที่ฝึกทักษะการมองตาม วัตถุ การได้ยินเสียง การใช้มือ - นิ้วมือในการหยิบจับสิ่งต่าง ๆ และการสังเกต เช่น ตุ๊กตayangเป็นรูปต่างๆ ลูกบอลผ้า พลาสติก ของเล่นบีบแล้วเกิดเสียง ของเล่นเขย่ามีเสียงอยู่ ข้างใน และของเล่นที่กลิ้งไปมามี เสียงข้างใน

๑.๓.๓ **ของเล่นสำหรับเด็กอายุ ๖ - ๑๒ เดือน** มักเป็นของเล่นที่ฝึกทักษะการใช้มือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์มือ-ตา การสัมผัส การสังเกต เช่น บล็อกไม้ / พลาสติก กล่องหยอดบล็อกรูปทรงต่าง ๆ ของเล่นไขลานเดินได้ ตุ๊กตา ของเล่นที่เป็นของจริง เป็นต้น

๑.๓.๔ **ของเล่นสำหรับเด็กอายุ ๑ - ๓ ปี** มักเป็นของเล่นที่ฝึกทักษะการเคลื่อนไหว การ ประสานสัมพันธ์มือ-ตา มาใช้กล้ามเนื้อมือ-ข้อมือ การสังเกตเปรียบเทียบ ความจำ ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ของเล่นลากจูงและผลักไปมาได้ กระดานหม้อนตอก บล็อกไม้ ภาพตัดต่ออย่างง่าย ตัวต่อพลาสติก ขนาดใหญ่ ตุ๊กตา ของเล่นจำลอง เป็นต้น

คณะกรรมการดำเนินงานในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตร

ที่ปรึกษาในการจัดทำ

นางพัชรี สงคราม

นายชิวสิทธิ์ ประกายเพชร

นายคล้าย เชื้อจันอัด

นางสมสมร แก้วพลัย

นายบุญเหลือ เปียกสันเทียะ

นายชิน นามกิ่ง

นายธีรพล กิ่งนอก

นางเปรมจิตร แผ่นทอง

นางวนิดา มีคำ

นางบุญหลง อยู่ปาน

นายกิตติพงษ์ ไตรรงค์ตัว

นายก อบต.ตาเนิน

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน

กำนันตำบลตาเนิน

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 11

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 14

ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา

ตัวแทนกลุ่มสตรี

ตัวแทนผู้ประกอบการ

ตัวแทนกลุ่มประชาสัมพันธ

รักษาการณ์หัวหน้าศูนย์ ฯ ครูผู้ดูแลเด็ก ครูพี่เลี้ยง ของศพด.สังกัดอบต.ตาเนินทุกท่าน

รวบรวมข้อมูล และจัดพิมพ์ โดย

นายสุพัฒน์ ชำนิจ

นักวิชาการศึกษาฯ

อบต.ตาเนิน

คู่มือ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

จัดทำโดย

ส่วนการศึกษา ฯ องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน

อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

คำนำ

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้มีแนวนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมทางการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างเต็มรูปแบบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถผลิตและ ประยุกต์ใช้สื่อการเรียนการสอนเองได้ ตามความเหมาะสมของหลักสูตร และความต้องการของแต่ละ ท้องถิ่น

เพื่อสนองตามแนวนโยบายดังกล่าว องค์กรบริหารส่วนตำบลตาเนิน ซึ่งมีศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กในสังกัดจำนวน 2 แห่ง คือ

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน และ
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโกรกกุลา

องค์กรบริหารส่วนตำบลตาเนิน จึงได้จัดทำคู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดของ องค์กรบริหารส่วนตำบลตาเนินขึ้น เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามแนวนโยบาย ดังกล่าว องค์กรบริหารส่วนตำบลตาเนิน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้ คงเป็นประโยชน์ต่อผู้พบเห็น และผู้ปกครองเด็กนักเรียนไม่มากก็น้อย เพื่อจะได้ประสานความร่วมมือกัน ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ลงชื่อ.....

(นางพัชรี สงคราม)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ประวัติความเป็นมาและสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดอบต.ตาเนิน	1-2
สีประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน	3
ระเบียบการแต่งกายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน	3
วิสัยทัศน์	3
พันธกิจ (MISSION)	3
อุดมการณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน	4
งานในความรับผิดชอบ	4
วัตถุประสงค์	4-5
การจัดประสบการณ์เรียนรู้	5
ปรัชญา	5
รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน	6

ทำเนียบบุคลากรทางการศึกษา ฯ อบต.ตาเนิน

นายสุพัฒน์ ชำนิจ

ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา ฯ อบต.ตาเนิน

นางพรทิพย์ คีรีนิล

รักษากร หัวหน้าศพด.ตำบลตาเนิน

นางเรณู กาละ

ผดด.ศพด.ตำบลตาเนิน

นางสาวจิรารรณ คำจันทร์ดี

ครูพี่เลี้ยง ศพด.ตำบลตาเนิน

นางสาวทิตยา เขยนอก

ครูพี่เลี้ยง ศพด.บ้านโกรกกุลา

นางสาวพัชชา เอกบัว

ครูพี่เลี้ยง ศพด.บ้านโกรกกุลา

ประวัติความเป็นมาและสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ได้ถ่ายโอนมาจาก สปช. เมื่อปีพ.ศ. 2544 โดยมีสถานที่ตั้งเดิมอยู่ที่โรงเรียนตาเนินราษฎร์วิทยาคาร มีบุคลากรประจำศูนย์ฯ จำนวน 2 คน คือ

1. นางปาริชาติ สมบูรณ์ ตำแหน่ง ครูพี่เลี้ยง
2. นางสาวสุนารี แผนวิจิต ตำแหน่ง ครูพี่เลี้ยง

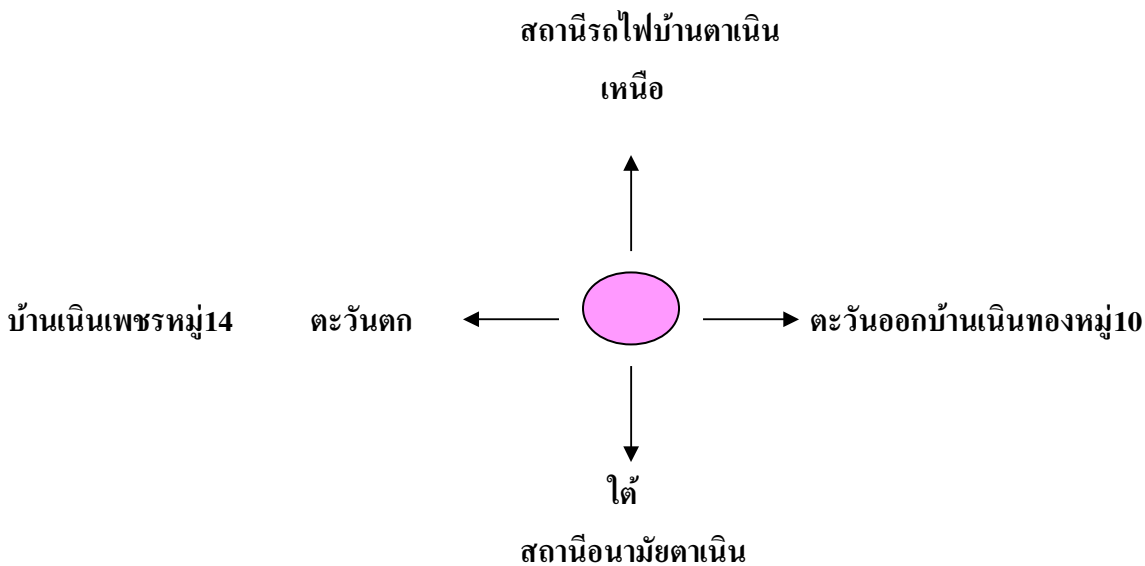
เด็กนักเรียนที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน ขณะนี้มีจำนวน 50 คน

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน ได้ย้ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาอยู่ภายในเขตบริเวณที่ตั้งของ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ มีบุคลากรประจำศูนย์ฯ จำนวน 3 คน คือ

1. นางพรทิพย์ คีรีนิล ตำแหน่ง รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน
2. นางเรณู กาละ ตำแหน่ง ผู้ดูแลเด็ก
3. นางสาวจิราวรรณ จันทร์ดี ตำแหน่ง ครูพี่เลี้ยง

มีจำนวนเด็กนักเรียนจำนวน 50 คน

สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน

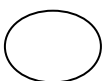
ประวัติความเป็นมาและสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาบ้านโกรกกุลา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโกรกกุลา ได้เปิดทำการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ตั้งแต่อายุ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ ซึ่งเริ่มเปิดทำการครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2551 ซึ่งขณะนั้นมีครูพี่เลี้ยงทั้งหมด 2 คน คือ

1. นางสาวทิตยา เขยนอก ตำแหน่งครูพี่เลี้ยง (จบการศึกษาระดับ ปวส. สาขา บริหารธุรกิจ)
2. นางสาวอัญชญา มณีโชติ ตำแหน่งครูพี่เลี้ยง (จบการศึกษาระดับ ปริญญาตรี สาขาสัตวบาล)

ซึ่งในขณะนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโกรกกุลา มีจำนวนเด็กทั้งหมด 43 คน ต่อมาในปี พ.ศ.2552 มีจำนวนเด็ก 51 คน ในปีปัจจุบันคือปี พ.ศ.2553 มีจำนวนเด็กทั้งหมด 36 คน ครูพี่เลี้ยงมีจำนวนทั้งหมด 2 คน ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ.2553 นางสาวอัญชญา มณีโชติ ครูพี่เลี้ยง ได้ลาออกไป ทางองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนินจึงได้ประกาศสอบครูพี่เลี้ยงคนใหม่ และได้นางสาวพัชชา เอกบัว มาเป็นครูพี่เลี้ยงแทน สถานที่ตั้งของที่ทำการศูนย์ฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 ถึงปัจจุบัน ตั้งอยู่ในเขตบริเวณของโรงเรียนบ้านโกรกกุลา ตำบลตาเนิน อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน ได้ขอความอนุเคราะห์โรงเรียนบ้านโกรกกุลาในการใช้สถานที่ เพื่อตั้งเป็นที่ทำการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชั่วคราว ซึ่งตัวอาคารมีขนาดพื้นที่ กว้าง 10 เมตร ยาว 12 เมตร ห้องสุขาได้ขออนุญาตใช้ร่วมกับทางโรงเรียนชั่วคราวไปก่อน มีจำนวนทั้งหมด 2 ห้อง ตัวอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะติดกับตัวอาคารของเด็กนักเรียนอนุบาลของโรงเรียนบ้านโกรกกุลา ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของตัวอาคารทั้งหมดของโรงเรียนบ้านโกรกกุลา ในอนาคตชุมชนได้สถานที่ในการตั้งที่ทำการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใหม่ โดยทางวัดสง่าวราราม บ้านโกรกกุลา ได้บริจาคที่ดินให้เป็นที่ตั้งของที่ทำการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งใหม่ ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงขอรับเงินบริจาคอยู่

สีประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน

= สีขาว หมายถึง บริสุทธ์

= สีฟ้า หมายถึง ผู้ควบคุม

ระเบียบการแต่งกายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน

วันจันทร์	เสื้อผ้าไทยสีฟ้า
วันอังคาร	ชุดนักเรียน
วันพุธ	ชุดกีฬา
วันพฤหัสบดี	ชุดนักเรียน
วันศุกร์	เสื้อผ้าไทยสีชมพู

วิสัยทัศน์ (Version)

ภายในปี 2553 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน จะมีบุคลากรที่จัดประสบการณ์และอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาเด็กให้สมบูรณ์ตามวัยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา สามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ยึดเด็กเป็นสำคัญ เน้นหลักการอบรมเลี้ยงดู โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาผู้เรียนโดยผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมเต็มศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข รวมทั้งเน้นความร่วมมือระหว่างบ้าน สถานศึกษา และชุมชน ในการพัฒนาเด็ก

พันธกิจ (Mission)

1. จัดกิจกรรมการเรียน การสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา กระบวนการคิดและการแก้ปัญหา
3. จัดหาเครื่องวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้
4. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ
5. จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม
6. พัฒนาครู/ผู้ดูแลเด็กและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพและแบบอย่างที่ดี
7. พัฒนาระบบการบริหารและการจัดการให้มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชน
8. ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมดำรงรักษาวัฒนธรรมและประเพณีไทย
9. ส่งเสริมการออกกำลังกายเล่นกีฬา และการดูแลตนเองให้มีสุขภาพดี

อุดมการณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน เห็นว่าการที่เด็กแต่ละคนนั้นมีพื้นฐานที่แตกต่างกันก็จริง แต่พัฒนาการของเด็กนั้นก็จำเป็นที่จะต้องได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ที่ควรจะเป็น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนินยืนอยู่บนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม ให้สมดังปณิธานที่ตั้งไว้

งานในความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน

1. เพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองในด้านการเลี้ยงดูบุตรหลานในขณะที่ต้องทำงานนอกบ้าน
2. เพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองในด้านลดภาระค่าใช้จ่าย
3. เพื่อรองรับเด็กนักเรียนที่เป็นประชากรแฝงภายในตำบลให้มีโอกาสได้เรียนหนังสือ

วัตถุประสงค์

1. เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้
2. เด็กมีพัฒนาการและคิดอย่างสร้างสรรค์
3. เด็กสามารถใช้ภาษาสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
4. เด็กทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยอย่างมีความสุข
5. เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข
6. เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
7. เด็กทุกคนมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
8. เด็กปฏิบัติตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
9. เด็กเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม พัฒนาการทางด้านร่างกายที่เหมาะสมกับวัย
10. เด็กมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจที่เหมาะสมกับวัย
11. เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้การศึกษาที่เหมาะสมกับวัย

12. เด็กได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข
13. มีความร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานราชการในพื้นที่

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนาะเนาะนั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะเน้นให้เด็กได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้นในการทำงาน และที่สำคัญที่สุดก็คือการที่เด็กมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลรอบข้าง และการปรับตัวเข้ากับกลุ่ม การพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ของเด็กแต่ละวัย เพื่อเสริมสร้างให้เด็กได้มีพัฒนาการครบทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาซึ่งจะใช้ขอบข่ายกิจกรรมประจำวันตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นกรอบและเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนี้

- กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
- กิจกรรมเสริมประสบการณ์
- กิจกรรมสร้างสรรค์
- กิจกรรมเสรี
- กิจกรรมกลางแจ้ง
- กิจกรรมเกมการศึกษา

ปรัชญา

เด็กอารมณ์เบิกบาน วิชาการก้าวหน้า
 ศูนย์เด็กพัฒนา ปวงประชาชื่นใจ

ที่ปรึกษาในการจัดทำคู่มือ

นางพัชรี	สงคราม	นายก องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน
นายชีวลีสิทธิ์	ประกายเพชร	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน
นายคล้าย	เชื้อจันอัด	กำนันตำบลตาเนิน
นางสมสมร	แก้วพลัย	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1
นายบุญเหลือ	เปี้ยกสันเทียะ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10
นายชิน	นามกึ่ง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 11
นายธีรพล	กึ่งนอก	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 14
นางเปรมจิตร	แผ่นทอง	ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา
นางวนิดา	มีคำ	ตัวแทนกลุ่มสตรี
นางบุญหลง	อยู่ปาน	ตัวแทนผู้ปกครอง
นายกิตติพงษ์	ไตรรงค์ตัว	แทนกลุ่มประชาสัมพันธ์
นายสมรัตน์	เขยนอก	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7
นายบุญยิ่ง	จอมสันเทียะ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8
นางอารีรัตน์	สารรัตน์	อาจารย์โรงเรียนบ้านโกรกกลา
นายพงษ์สิริ	ออสันเทียะ	ส.อบต. หมู่ 7
นางสาวศุภจิรา	สมศรี	ส.อบต. หมู่ 8
นางสนิท	วังสันเทียะ	ตัวแทนผู้ปกครอง หมู่ 8
นางหลงมา	เก่งนอก	ตัวแทนผู้ปกครอง หมู่ 7

รวบรวมข้อมูลโดย

นายสุพัฒน์	ชำนาญ	นักวิชาการศึกษา ๑ องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน
นางพรทิพย์	ศิรินิล	รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลตาเนิน
นางเรณู	กาละ	ผู้ดูแลเด็ก สพด.ตำบลตาเนิน
นางสาวจิราวรรณ	คำจันทร์ดี	ครูพี่เลี้ยง สพด. ตำบลตาเนิน

จัดพิมพ์ โดย

นางสาวจิราวรรณ คำจันทร์ดี ครูพี่เลี้ยง สพด.ตำบลตาเนิน

ระเบียบ/ข้อบังคับองค์การบริหาร ส่วนตำบลตาเนิน
ว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก พ.ศ. 2553

จัดทำโดย

ส่วนการศึกษา ฯ องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน

อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

ระเบียบ/ข้อบังคับองค์การบริหาร ส่วนตำบลตาดเนิน ว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก พ.ศ. 2553

โดยที่ เป็นการสมควรและให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ประกอบกับแนวนโยบายของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตาดเนิน อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ ในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย

อาศัยอำนาจ ตามความใน มาตรา 53 แห่ง พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2517 และ ม.16 (9) แห่ง พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 จึงวางระเบียบ/ข้อบังคับ ว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบ/ข้อ บังคับนี้เรียกว่า ระเบียบ/ข้อบังคับองค์การบริหารส่วน ตำบลตาดเนิน ว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ.ศ. 2553

ข้อ 2 ระเบียบ/ข้อ บังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตาดเนินเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด 1

ข้อความทั่วไป

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา

“ชุมชน” หมายถึง ชุมชน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนแล้วนำเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งโดยให้มีจำนวนตามความเหมาะสม

“ผู้ดูแลเด็ก” หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ดูแลเตรียมความพร้อมพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จ้างหรือแต่งตั้ง

“เด็กเล็ก” หมายถึง เด็กวัยก่อนประถมศึกษาอายุระหว่าง 3 – 5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่น้อยกว่า 6 เดือน

“หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” หมายถึง บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจ้างหรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเป็นเลขานุการในคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีฐานะเทียบเท่าผู้อำนวยการโรงเรียน

หมวด 2

บุคลากร

ข้อ 5 ให้มีบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังต่อไปนี้

5.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2 ผู้ดูแลเด็ก

5.3 ผู้ประกอบอาหาร

5.4 ผู้ทำความสะอาด

5.5 บุคลากรอื่น ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อ 6 คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีหน้าที่

6.1 กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเล็กทุกคน ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างมีคุณภาพตาม

เกณฑ์มาตรฐาน

6.3 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

6.4 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหาร

และการบริหารทั่วไปของศูนย์ฯ

6.5 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับ ชุมชน และเครือข่าย

ข้อ 7 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีหน้าที่

7.1 รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามนโยบาย

และแผนงานอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

7.2 ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 8 ผู้ดูแลเด็ก มีหน้าที่

8.1 จัดกิจกรรมเพื่อดูแลเตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็กแบบองค์รวม

8.2 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดกิจกรรมประจำวัน

8.3 จัดบรรยากาศภายในห้องเรียนให้เหมาะสมกับเด็กเล็ก

8.4 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองและปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ

ข้อ 9 ผู้ประกอบอาหาร มีหน้าที่ ประกอบอาหารให้ถูกลักษณะ ถูกอนามัยตามหลักโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งการจัดสถานที่เตรียมและปรุงอาหาร จัดเครื่องสุขภัณฑ์เครื่องครัว สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการบริหารจัดการขยะอย่างถูกสุขลักษณะ และบริการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 10 ผู้ทำความสะอาด มีหน้าที่ ในการทำความสะอาด ดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยตลอดจนความปลอดภัยของอาคารสถานที่

ข้อ 11 บุคลากรอื่น ๆ ตามความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หมวด 3

การบริหารและการจัดการ

ข้อ 12 การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยลักษณะงาน 5 ประเภท ดังนี้

1. งานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ
2. งานด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม
3. งานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
4. งานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนของชุมชน
5. งานด้านธุรการ การเงินและพัสดุ

ให้หัวหน้าศูนย์ฯ พิจารณาให้มีผู้รับผิดชอบโดยแบ่งงานและมอบหมายงาน ตามความสามารถ โดยคำนึงถึงความพร้อมของบุคลากร ลักษณะปริมาณงานที่สอดคล้องกัน โดยมุ่งให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ

ข้อ 13 การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. สำหรับเด็กอายุ 3 ปี
2. สำหรับเด็กอายุ 4 ปี
3. สำหรับเด็กอายุ 5 ปี

ข้อ 14 การกำหนด จำนวนผู้ดูแลเด็กให้เป็นไปตามสัดส่วน 1:20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ให้เพิ่มผู้ดูแลเด็กอีก 1 คน และกำหนดชั้นเรียนห้องละไม่เกิน 20 คน

ข้อ 15 การจัดกิจกรรมเพื่อดูแล เตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กแบบองค์รวมให้ยึดแนวการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น

ข้อ 16 การกำหนดเวลาบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนการแต่งกายของบุคลากรและเด็กเล็กให้อยู่ในดุลยพินิจขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

หมวด 4

การเงิน

ข้อ 17 รายรับและรายจ่าย ตลอดจนวิธีการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงินของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบเกี่ยวกับการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น โดยอนุโลม ประกอบด้วย

- ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่า เงินบำรุงการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนเกี่ยวกับ โภชนาการและอาหารกลางวันของหน่วยงานต้นสังกัด
- พระราชบัญญัติกองทุน โครงการอาหาร กลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2535
- ระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 18 การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้นำระเบียบว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ มาใช้โดยอนุโลม

ข้อ 19 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องรายงานการรับเงิน การเบิกจ่าย และเงินคงเหลือของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้องค์การบริหารส่วนตำบลตาดานะ ทราบทุกเดือน

หมวด 5

การยุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก

ข้อ 20 การยุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กให้เป็นอำนาจขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น โดยความเห็นของสภาท้องถิ่น

ข้อ 21 บรรดาทรัพย์สินต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ยุบเลิกให้ตกเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น ๆ

ประกาศ ณ วันที่ 19 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553

ลงชื่อ

(นางพัชรี สงคราม)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตานีน

